

KNF

KOMISJA
NADZORU
FINANSOWEGO

**Informacja o sytuacji banków spółdzielczych
i zrzeszających w 2017 r.**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, maj 2018 r.**

Spis treści

1	Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski	3
1.1	Banki spółdzielcze	3
1.2	Banki zrzeszające	4
2	Charakterystyka ogólna sektora banków spółdzielczych	6
2.1	Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego	6
2.2	Udziałowcy i fundusz udziałowy	7
2.3	Zatrudnienie i placówki	8
3	Banki spółdzielcze	9
3.1	Kredyty i inne należności brutto banków spółdzielczych	9
3.1.1	Kredyty i inne należności brutto od sektorów niefinansowego i samorządowego	10
3.2	Instrumenty dłużne	11
3.3	Jakość należności od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego	12
3.3.1	Rezerwy celowe oraz odpisy na należności zagrożone	13
3.3.1.1	Banki nie pomniejszające podstawy tworzenia rezerw celowych	13
3.4	Depozyty banków spółdzielczych	14
3.5	Wyniki finansowe i efektywność	16
3.5.1	Efektywność	16
4	Instytucjonalne Systemy Ochrony	18
4.1	Fundusze pomocowe i depozyt obowiązkowy	19
4.2	Zakończenie bytu prawnego dotychczasowych zrzeszeń	19
4.3	Struktura bilansów według przynależności do IPS	21
4.4	Banki spółdzielcze IPS i poza IPS - kredyty i inne należności brutto od sektora niefinansowego i samorządowego	22
4.5	Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – wyniki finansowe i efektywność	24
4.6	Założyciele PBA SA	24
4.6.1	Kredyty i inne należności brutto banków spółdzielczych nowego zrzeszenia	25
4.6.1.1	Kredyty i inne należności brutto od sektorów niefinansowego i samorządowego	25
4.6.1.2	Jakość należności od sektora niefinansowego i poziom rezerw celowych	26
4.6.2	Wyniki finansowe i efektywność	26
5	Banki zrzeszające	27
5.1	Kredyty i inne należności brutto banków zrzeszających	28
5.1.1	Kredyty i inne należności od sektora niefinansowego i samorządowego	28
5.2	Instrumenty dłużne	29
5.3	Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego	29
5.4	Źródła finansowania działalności – depozyty banków zrzeszających	30
5.5	Wyniki finansowe i efektywność banków zrzeszających	30
5.5.1	Efektywność	31
6	Sytuacja płynnościowa – normy LCR	32
7	Fundusze własne	32
8	Spis wykresów	34
9	Spis tablic	35
10	Spis załączników	35

1 Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

1.1 Banki spółdzielcze

Na koniec 2017 r. działały 553 banki spółdzielcze, z czego 352 było zrzeszonych w BPS SA w Warszawie, a 199 w SGB-Banku SA w Poznaniu. Poza zrzeszeniami działały Krakowski Bank Spółdzielczy oraz Bank Spółdzielczy w Brodnicy.

Na koniec 2017 r. spośród 553 banków spółdzielczych 488 banków było uczestnikami **instytucjonalnych systemów ochrony** (292 ze zrzeszenia BPS, 196 ze zrzeszenia SGB). Poza IPS funkcjonowało 65 banków spółdzielczych. Banki IPS skupiały 88,2% wszystkich banków spółdzielczych i dysponowały 80,5% aktywów sektora.

Jeżeli chodzi o kwestię utworzenia trzeciego banku zrzeszającego (banków założycieli obecnie jest 47, jeden z nich jest uczestnikiem IPS BPS, a jeden zadeklarował samodzielną działalność) i organizacji nowego zrzeszenia, to po uzyskaniu zezwolenia KNF na utworzenie PBA S.A., banki deklarujące uczestnictwo w tym przedsięwzięciu zgromadziły odpowiedni kapitał (w wysokości 47 031 000 zł czyli równowartości 11,3 mln euro wg kursu z dnia podpisania aktu notarialnego – zgodnie z aktem notarialnym z dnia 7.02.2018 r.), a obecnie trwa proces przygotowania banku apeksowego do działalności operacyjnej. Przygotowanie operacyjne banku PBA S.A. będzie przedmiotem inspekcji UKNF. Następnie, w przypadku uwieńczenia tego etapu tworzenia banku powodzeniem, prowadzone będzie postępowanie o akceptację przez KNF umowy zrzeszenia.

W 2018 r. zrzeszenia banków spółdzielczych w obecnej postaci przestaną istnieć. Artykuł 22b ust. 12 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych stanowi, co następuje: *W zrzeszeniu, w którym został utworzony system ochrony do którego przystąpił bank zrzeszający, dotychczasowa umowa zrzeszenia w odniesieniu do banków, które nie przystąpiły do systemu ochrony, wygasa w terminie 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy systemu ochrony.*

Analogiczny zapis znajduje się w art. 22o ust. 12 tej samej ustawy dotyczącym zrzeszenia zintegrowanego.

Oznacza to, że banki spółdzielcze, które nie przystąpiły dotychczas do systemu ochrony mają czas na podjęcie decyzji odnośnie strategii swojego dalszego działania do dnia 23.11.2018 r. – w przypadku banków zrzeszenia SGB oraz do 31.12.2018 r. – w przypadku banków zrzeszenia BPS.

Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do grudnia 2016 r. o 20,2% (do 697,5 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 40,2 mln zł poniosło 6 banków.

Głównym czynnikiem wzrostu wyniku netto był przyrost wyniku odsetkowego, którego prawie połowa to odsetki otrzymane od banków zrzeszających, co jest konsekwencją rosnącej nadwyżki depozytów nad kredytami dla sektora niefinansowego, której rosnąca część jest lokowana w bankach zrzeszających.

Wynik działalności bankowej w 2017 r. zwiększył się o 7,1%, co, przy wzroście kosztów operacyjnych o 0,7%, spowodowało wyraźny spadek wskaźnika C/I, oraz – mimo wzrostu salda rezerw celowych (o 35,1%) i podatku dochodowego (o 17,9%) – wzrost wskaźników ROA i ROE w stosunku do 2016 r.

Należności banków spółdzielczych od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) wzrosły o 8,5% (w całym sektorze bankowym o 3,5%), z 99,9 mld zł do 108,4 mld zł. Najsilniej rosła należności od osób prywatnych. Jest to zjawisko obserwowane od dłuższego czasu, świadczące o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tym rynkiem. Kredyty mieszkaniowe stanowią 59,2% kredytów dla osób prywatnych. Ich saldo wynosiło na koniec 2017 r. 9,9 mld zł (15,5% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 14,5 mln zł było denominowane w walutach obcych.

Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. pogorszyła się. Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem wyniósł 7,5% (w grudniu 2016 r. 7,1%). Banki spółdzielcze już piąty kwartał z rzędu mają ten wskaźnik wyższy niż komercyjne banki krajowe (6,7% w grudniu 2017 r.).

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków

spowodowało istotne zwiększenie poziomu wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego. Wynikiem rozporządzenia było zwiększenie podstawy tworzenia rezerw celowych o odsetki zastrzeżone a w konsekwencji utworzenie odpisów aktualizujących na te odsetki, czego do tej pory banki stosujące zasady PSR nie musiały robić, tzn. tworzyły rezerwy celowe wyłącznie na kapitały, które znajdowały się w liczniku wskaźnika, zaś mianownik wskaźnika zawierał ekspozycje kredytowe obliczane zgodnie z rozporządzeniem CRR, tzn. kapitał plus odsetki zastrzeżone. W konsekwencji poziom wyrezerwowania należności zagrożonych od sektora niefinansowego wzrósł z 30,1% do 41,6%.

Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w ciągu 2017 r. o 8,7% (w sektorze bankowym o 4,4%), do 115,2 mld zł.

W bankach spółdzielczych rośnie nadwyżka depozytów sektora niefinansowego nad kredytami dla tego sektora. Jest ona lokowana głównie w bankach zrzeszających i w instrumenty dłużne, przede wszystkim SP i NBP, oraz, w mniejszym stopniu, w kredyty dla samorządów.

Fundusze własne banków spółdzielczych w 2017 r. wzrosły o 5,9% do 11,5 mld zł (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 6,4%), a wyrażone w euro o 12,3% do 2,8 mld euro.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,2% (wobec 17,1% w grudniu 2016 r.), zaś współczynnik Tier1 wyniósł 16,3% wobec 16,2% w grudniu 2016 r.

Istotny wpływ na wzrost współczynnika TCR miały dwa czynniki:

- a) podział zysku za 2016 r. W jego wyniku kapitał rezerwowy banków spółdzielczych wzrósł w stosunku do grudnia 2016 r. o 506,0 mln zł,
- b) zaliczenie przez banki, które dokonały zmian w statutach zgodnych z art. 10c uof, do funduszy CET1 całego funduszu udziałowego wniesionego do 28 czerwca 2013 r. włącznie. Już w grudniu 2016 r. banki spółdzielcze zaliczyły do funduszy CET1 78,4 mln zł, co wiązało się jednocześnie z odpowiednim zmniejszeniem (wyzerowaniem) pozycji funduszu udziałowego podlegającego amortyzacji. W ciągu 2017 r. zaliczyły dodatkowe 188,8 mln zł, z odpowiednią korektą funduszu podlegającego amortyzacji.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały na koniec 2017 r. 172 banki wobec 136 w grudniu 2016 r.

1.2 Banki zrzeszające

Banki zrzeszające osiągnęły w 2017 r. zysk netto w kwocie 17,4 mln zł, tj. o 65,9% mniej niż w 2016 r. Trzeba jednak zauważyć, że dobre wyniki finansowe w 2016 r. banki zrzeszające osiągnęły dzięki jednorazowej operacji zaliczenia do wyniku pozaodsetkowego ekwiwalentu finansowego wynikającego z posiadanych udziałów w Visa Europe (200,1 mln zł, netto 162,6 mln zł), który został wypłacony członkom tej organizacji w związku z przejściem Visa Europe przez Visa Inc.

W przypadku zmian wyniku odsetkowego największy wpływ na jego wzrost mają przychody odsetkowe od obligacji SP. Natomiast najsilniej na obniżenie wyniku odsetkowego wpłynęły operacje z bankami zrzeszonymi: przychody odsetkowe praktycznie nie zmieniły się natomiast zwiększyły się koszty odsetkowe.

Należności banków zrzeszających od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) w 2017 r. zwiększyły się o 4,8%. Równocześnie zmniejszyły się należności zagrożone o 6,6%.

W przypadku należności od sektora niefinansowego, podobnie jak w bankach spółdzielczych, najszybciej rosną należności od osób prywatnych. Przede wszystkim są to kredyty mieszkaniowe, stanowiące 86,4% kredytów dla tych osób (w tym 0,4% kredytów walutowych, tj. równowartość 5,7 mln zł).

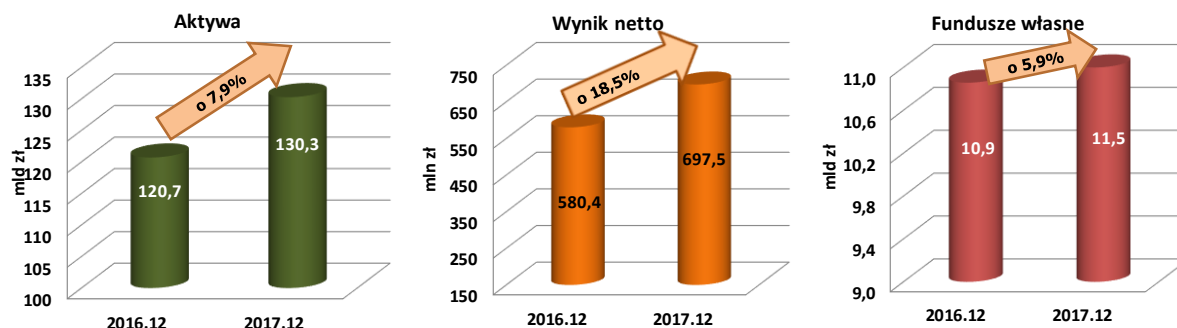
Depozyty w bankach zrzeszających wzrosły w ciągu 2017 r. o 5,1%, do 36,1 mld zł. Był to skutek przyrostu depozytów sektora niefinansowego w bankach zrzeszonych.

Fundusze własne banków zrzeszających na koniec 2017 r. były wyższe o 10,3% niż w grudniu 2016 r. i wyniosły 1,8 mld zł, wyrażone w euro wzrosły o 17,0%, do 440,8 mln euro. Kapitał Tier I stanowił 80,4% funduszy własnych (68,8% w grudniu 2016 r.).

2 Charakterystyka ogólna sektora banków spółdzielczych

Na koniec 2017 r. działały 553 banki spółdzielcze, z czego 352 było zrzeszonych w BPS SA w Warszawie, a 199 w SGB-Banku SA w Poznaniu. Poza zrzeszeniami działały Krakowski Bank Spółdzielczy oraz Bank Spółdzielczy w Brodnicy.

Wykres 2.1 Zmiany podstawowych wielkości charakteryzujących banki spółdzielcze

Tabl. 2.1 Wybrane wskaźniki banków spółdzielczych

	ROA (%)	ROE (%)	C/I (%)	aktywa / zatrudnienie (tys. zł)	wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	Współczynnik kapitałowy (%)	Współczynnik Tier I (%)	udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego (%)	poziom wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego (%)	relacja kredyty / depozyty - sekt. niefinans. (%)
2016.12	0,5	5,3	70,1	3 839,4	18,5	63,4	17,1	16,0	7,8	31,6	63,4
2017.12	0,6	5,8	65,8	4 185,4	22,4	66,2	17,2	16,3	8,3	43,1	60,4

Poprawa wskaźników efektywnościowych wynikała głównie ze wzrostu wyników odsetkowych od instrumentów dłużnych SP oraz NBP, od banków – przede wszystkim zrzeszających, od osób prywatnych oraz od przedsiębiorstw.

Istotne zwiększenie poziomu wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego jest skutkiem Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków. Skutkiem rozporządzenia było zwiększenie podstawy tworzenia rezerw celowych o odsetki zastrzeżone a w konsekwencji utworzenie odpisów aktualizujących na te odsetki, czego do tej pory banki stosujące zasady PSR nie musiały robić, tzn. tworzyły rezerwy celowe na kapitały, ale poziom wyrezerwowania liczony był w stosunku do ekspozycji kredytowych obliczanych zgodnie z rozporządzeniem CRR, tzn. kapitał plus odsetki zastrzeżone.

Łączny współczynnik kapitałowy zwiększył się w stosunku do grudnia 2016 r. (z 17,1% do 17,2%) z powodu szybszego wzrostu funduszy własnych (o 5,9%) niż łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko (o 5,2%). Przyrost funduszy własnych związany był przede wszystkim z podziałem wyniku za 2016 r. oraz z zaliczeniem (do końca 2017 r.) przez 200 banków całego funduszu udziałowego do funduszy CET1. W okresie od grudnia 2016 r. do końca 2017 r. banki te zarejestrowały w KRS zmiany w statutach umożliwiające odmowę wypłaty funduszu udziałowego, co jest warunkiem jego zaliczenia do funduszy CET1.

Warto wspomnieć, że przywrócenie funduszu udziałowego jako składnika kapitału CET1 umożliwia KNF żądanie dokapitalizowania banku spółdzielczego w zakresie funduszy najwyższej jakości.

2.1 Sektor spółdzielczy na tle sektora bankowego

Sektor spółdzielczy ma dość stabilny udział w rynku bankowym, wyjąwszy udział w kredytach dla sektora samorządowego, gdzie odnotowano silny wzrost. Poważne spadki udziału w wyniku finansowym netto w 2013 r. i 2014 r. wynikały ze strat poniesionych przez BPS SA w tych latach oraz spadku wyników banków spółdzielczych. Zmniejszenie udziału w 2015 r. spowodowane było głównie wpłatami środków do BFG z tytułu FOŚG oraz stratą poniesioną przez jeden z największych banków

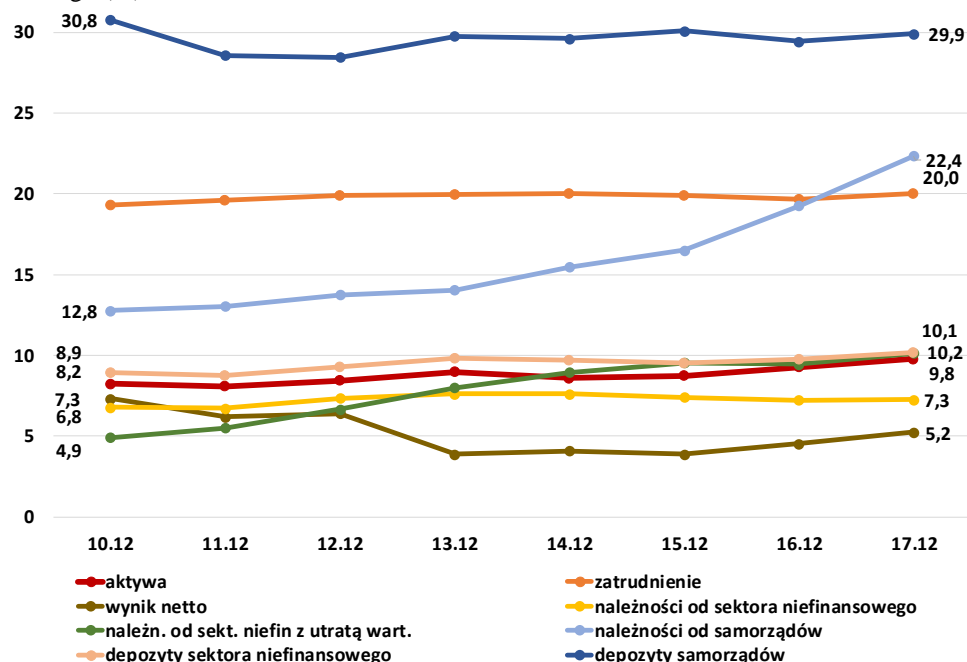
spółdzielczych pokrytą w I półroczu 2016 r. Natomiast w 2016 r. przyrost udziału w wyniku finansowym spowodowany był przede wszystkim otrzymaniem przez obydwie banki zrzeszające ekwiwalentu finansowego wynikającego z posiadanych udziałów w Visa Europe (200,1 mln zł, netto 162,6 mln zł), który został wypłacony członkom tej organizacji w związku z przejęciem Visa Europe przez Visa Inc.

Zwiększenie udziału w wyniku netto sektora bankowego w 2017 r. spowodowane jest jego przyrostem w bankach spółdzielczych o 20,2% w stosunku do wyniku netto w 2016 r., przy jednoczesnym spadku wyniku netto krajowych banków komercyjnych o 3,0%.

Warto zwrócić uwagę na znaczenie sektora spółdzielczego w obsłudze samorządów: wysoki udział w depozytach oraz rosnący udział w kredytach.

Trzeba również zwrócić uwagę na szybszy przyrost należności zagrożonych w sektorze spółdzielczym w porównaniu do sektora bankowego ogółem.

Wykres 2.2 Udziały sektora spółdzielczego (banki spółdzielcze i zrzeszające) w podstawowych wielkościach sektora bankowego (%)

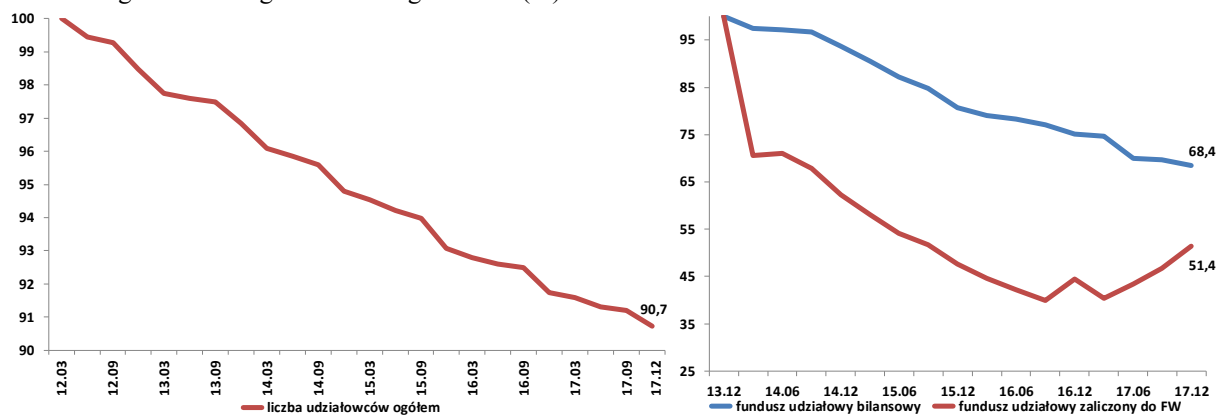
2.2 Udziałowcy i fundusz udziałowy

W grudniu 2017 r. liczba udziałowców banków spółdzielczych wyniosła 969 171 osób, w tym 966 020 to osoby fizyczne. Od momentu pierwszego badania ankietowego, tj. od marca 2012 r., obniżyła się o 99 031 osób, w tym o 98 152 osób fizycznych.

Zmiany funduszu udziałowego zaliczonego do funduszy własnych w ciągu 2017 r. spowodowane były dwoma czynnikami działającymi w przeciwnych kierunkach. Pierwszym z nich było obniżenie limitu (z 60% w 2016 r. do 50% w 2017 r.) funduszu udziałowego podlegającego zasadzie praw nabytych, który może być zaliczony do funduszy własnych (*in minus*), zaś czynnikiem działającym *in plus* były wspomniane już zmiany w statutach 200 banków umożliwiające (na podstawie art. 10c ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających) zaliczenie całego funduszu udziałowego do funduszy CET1.

Fundusz udziałowy bilansowy banków spółdzielczych wyniósł na koniec grudnia 2017 r. 505,7 mln zł, natomiast zaliczony do funduszy CET1 380,1 mln zł, tj. 75,1% funduszu bilansowego. Gdyby fundusz bilansowy był zaliczany w całości do funduszy własnych, to średni łączny współczynnik kapitałowy wyniósłby na koniec 2017 r. 17,4%, a nie 17,2%.

Wykres 2.3 Dynamika liczby udziałowców – osób fizycznych – banków spółdzielczych oraz funduszu udziałowego bilansowego i zaliczonego do FW (%)

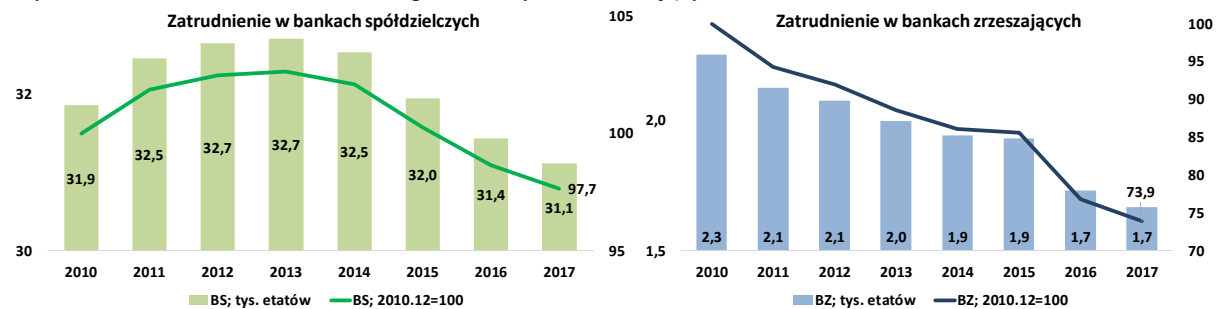

2.3 Zatrudnienie i placówki

Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających powoli zmniejsza się (w bankach spółdzielczych począwszy od 2013 r.). Trzeba zwrócić uwagę (wykres 2.2), że udział zatrudnienia w sektorze bankowości spółdzielczej w sektorze bankowym ogółem jest dwukrotnie większy niż udział aktywów sektora spółdzielczego w aktywach sektora bankowego ogółem.

W ciągu 2017 r. zatrudnienie w bankach spółdzielczych obniżyło się o 1,0% (o 313 etatów; spadło do 31 125 etatów). Przeciętne zatrudnienie wyniosło 56,3 etatu.

Wykres 2.4 Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających w okresie od 2010 r.

Natomiast liczba placówek (łącznie z centralami) obniżyła się o 94 i na koniec grudnia wyniosła 4 505. Przeciętne zatrudnienie w centralach wynosiło 26,9 etatu, zaś w pozostałych placówkach 4,1 etatu.

Placówki banków spółdzielczych (łącznie z centralami) stanowią 40,9% liczby placówek bankowych w Polsce. Tak wysoki udział tłumaczy częściowo wysoki wskaźnik C/I w bankach spółdzielczych.

3 Banki spółdzielcze

Suma bilansowa banków spółdzielczych wzrosła w ciągu 2017 r. o 7,9% (o 9,6 mld zł), do 130,3 mld zł (suma bilansowa całego sektora bankowego wzrosła o 3,9%).

Podstawowymi zmianami po stronie pasywów w bankach spółdzielczych były¹:

- wzrost zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 8,7 mld zł (z czego o 6,5 mld zł w IV kwartale 2017 r.);
- wzrost zobowiązań wobec sektora rządowego i samorządowego o 0,7 mld zł;
- wzrost kapitałów o 0,7 mld zł (w tym kapitału zapasowego o 0,5 mld zł oraz zysku roku bieżącego o 0,1 mld zł);
- zmniejszenie pozostałych pasywów o 0,3 mld zł.
- zmniejszenie zobowiązań wobec sektora finansowego o 0,3 mld zł.

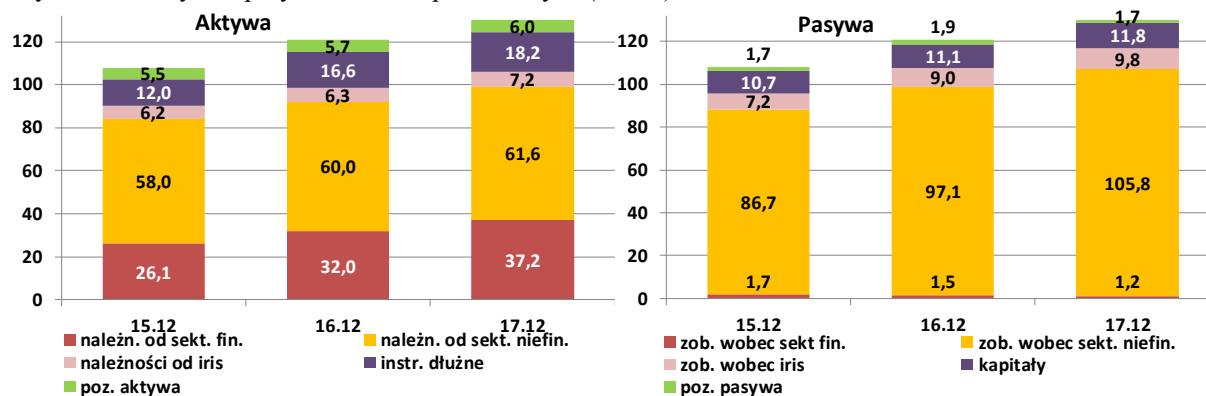
Zmiany w pasywach związane były z następującymi zmianami po stronie aktywów:

- przyrostem należności od sektora finansowego o 5,2 mld zł;
- zwiększeniem instrumentów dłużnych i kapitałowych o 1,6 mld zł, (bonów pieniężnych NBP o 0,7 mln zł, instrumentów SP o 0,5 mld zł, pozostałych instrumentów dłużnych o 0,4 mld zł);
- przyrostem należności od sektora niefinansowego o 1,6 mld zł;
- zwiększeniem należności od sektora rządowego i samorządowego o 0,9 mld zł.
- zwiększeniem pozostałych aktywów o 0,3 mld zł.

Najszybciej rosnącymi pozycjami po stronie aktywów w ciągu 2017 r. były należności od sektora finansowego (głównie od banków zrzeszających) oraz instrumenty dłużne i kapitałowe.

Wskazywałyoby to, z jednej strony na trudności w ulokowaniu przyrostu pasywów w działalność kredytową, zaś z drugiej na poszukiwanie przez banki spółdzielcze lepszego oprocentowania nadwyżek depozytów nad kredytami.

Wykres 3.1 Aktywa i pasywa banków spółdzielczych (mld zł)

3.1 Kredyty i inne należności brutto banków spółdzielczych

Należności banków spółdzielczych od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) wzrosły o 8,5% (w całym sektorze bankowym o 3,5%), z 99,9 mld zł do 108,4 mld zł.

¹ Ewentualne różnice pomiędzy danymi, z zestawienia a danymi na wykresach spowodowane są zaokrągleniami.

Tabl. 3.1 Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 16.12=100
	16.12	17.12	16.12	17.12	dynamika 16.12=100	16.12	17.12	16.12	17.12	
monetarne instytucje fin.	31,5	36,8	31,6	34,0	116,7	0,0	0,0	0,0	0,0	X
pozostałe instytucje fin.	0,5	0,4	0,5	0,4	92,7	10,8	14,1	1,1	1,1	120,8
sektor niefinansowy	61,6	63,9	61,6	59,0	103,9	7,8	8,3	98,4	98,5	111,4
sektor samorządowy	6,3	7,2	6,3	6,6	113,9	0,4	0,2	0,5	0,3	67,7
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	89,9	0,0	0,0	0,0	0,0	87,9
Razem	99,9	108,4	100,0	100,0	108,5	4,9	5,0	100,0	100,0	111,3

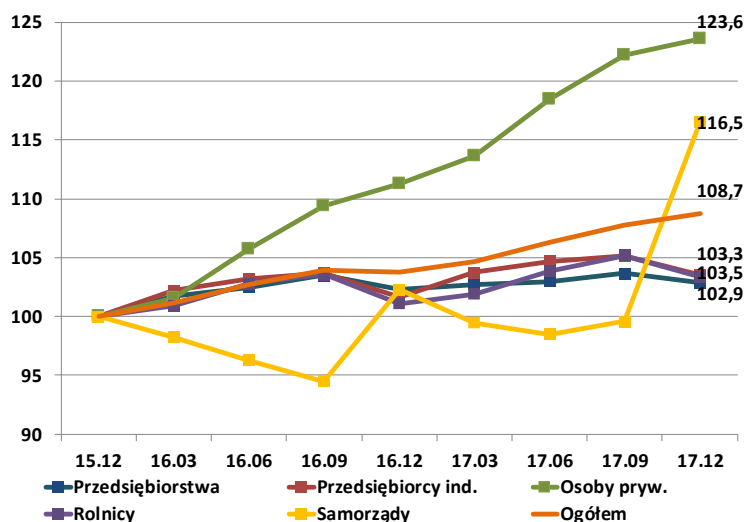
Zauważyć trzeba, że należności zagrożone w portfelu kredytów i innych należności od sektora niefinansowego stanowiły 98,5% wszystkich należności zagrożonych całego portfela kredytowego. Jednocześnie dynamika należności zagrożonych wyprzedzała dynamikę należności ogółem (odpowiednio 111,3% i 108,5%), a w przypadku należności od sektora niefinansowego dynamiki te kształtowały się odpowiednio 111,4% i 103,9%.

3.1.1 Kredyty i inne należności brutto od sektorów niefinansowego i samorządowego

Należności banków spółdzielczych od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w 2017 r. o 4,8%, do 71,1 mld zł (w całym sektorze bankowym o 2,9%).

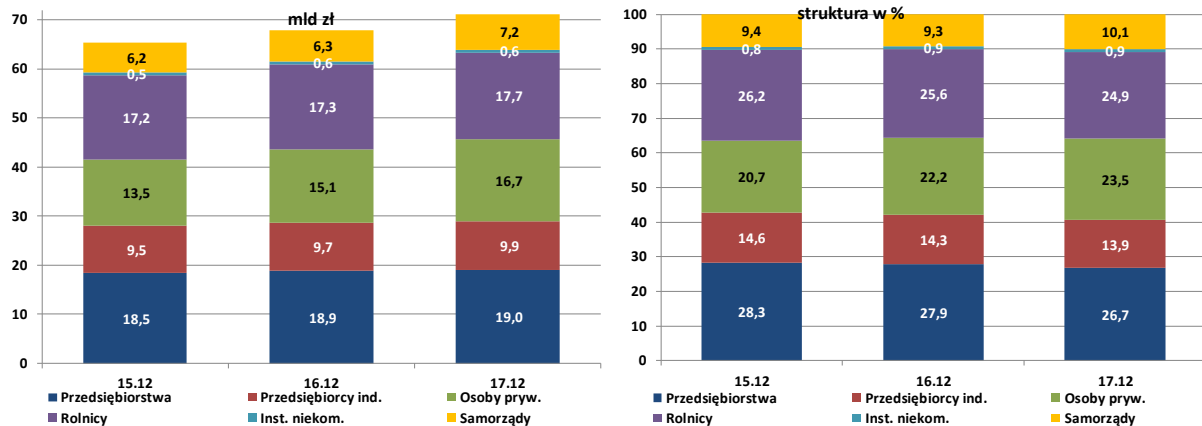
Najsilniej rosną należności od osób prywatnych. Jest to zjawisko obserwowane od dłuższego czasu, świadczące o zwiększającym się zainteresowaniu banków spółdzielczych tym rynkiem. Banki te wciąż jednak zainteresowane są przede wszystkim finansowaniem działalności gospodarczej (kredyty na ten cel stanowią ok. 75% należności od sektora niefinansowego). Na taką strukturę kredytów wpływ niewątpliwie ma tradycja tych banków – zostały utworzone właśnie w celu finansowania działalności rolników i rzemieślników.

Wykres 3.2 Banki spółdzielcze – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego, 2015.12 = 100

Należy dodać, że 59,2% kredytów dla osób prywatnych to kredyty mieszkaniowe. Ich saldo wynosiło na koniec 2017 r. 9,9 mld zł (15,5% kredytów dla sektora niefinansowego), z czego 14,5 mln zł było denominowane w walutach obcych.

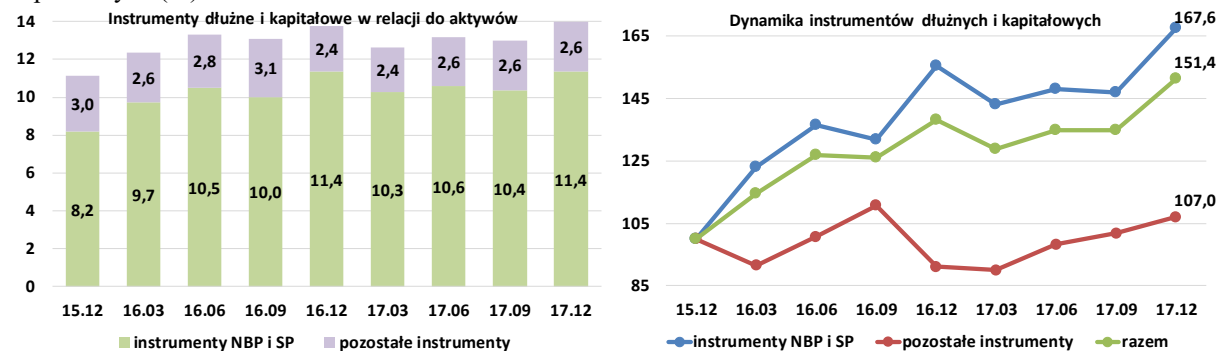
Wykres 3.3 Banki spółdzielcze – saldo (mld zł) i struktura należności od sektora niefinansowego i samorządowego (%)

3.2 Instrumenty dłużne

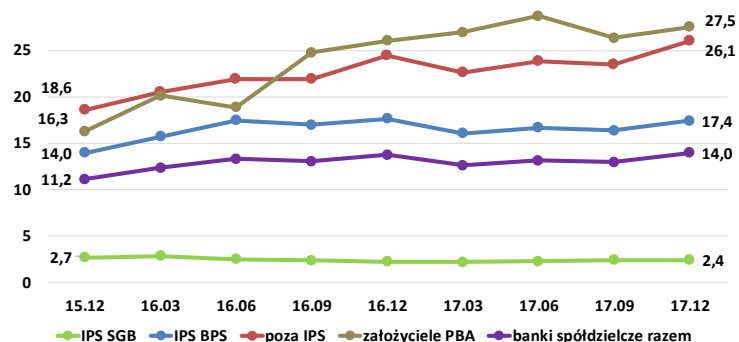
Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności. Niemniej na ich poziom w relacji do aktywów wyraźny wpływ ma również popyt na kredyt w terenie działania zrzeszonych banków spółdzielczych. Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB. Częściowo wynika to z faktu, że nabywają one 6-miesięczne obligacje płynnościowe emitowane przez BPS SA. Obrazuje to wykres 3.5 poniżej. Banki spółdzielcze w IPS SGB zabezpieczają swoją płynność głównie lokatami w banku zrzeszającym.

Wykres 3.4 Banki spółdzielcze – dynamika (2015.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

Istotna część banków spółdzielczych zrzeszonych w BPS SA, tych samych zresztą, które nie podpisały aneksów do umowy zrzeszenia dotyczących minimum depozytowego i które dążą do utworzenia banku apeksowego, zabezpiecza płynność samodzielnie, przede wszystkim nabywając papiery dłużne SP i bony NBP. Wszystkie te banki spełniają normę LCR.

Wykres 3.5 Banki spółdzielcze – instrumenty dłużne i kapitałowe w relacji do aktywów (%)

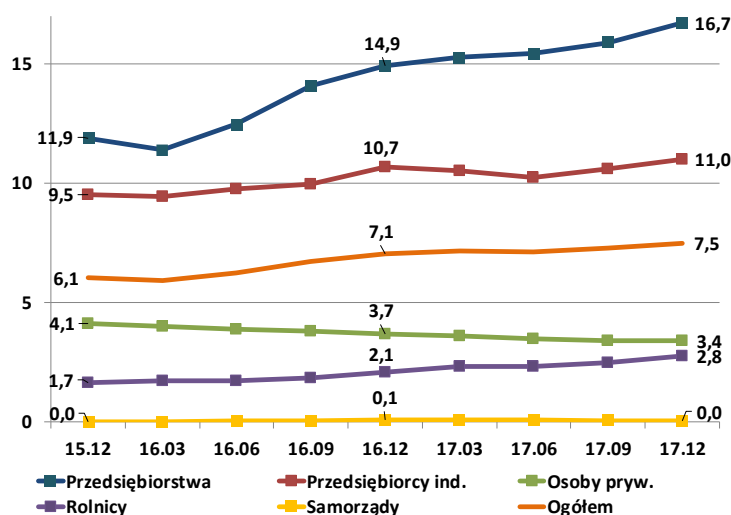

3.3 Jakość należności od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego

Jakość należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego i jednostek samorządu terytorialnego w 2017 r. pogorszyła się. Udział należności zagrożonych w należnościach ogółem wyniósł 7,5% (w grudniu 2016 r. 7,1%). Banki spółdzielcze już piąty kwartał z rzędu mają ten wskaźnik wyższy niż komercyjne banki krajowe (6,7% w grudniu 2017 r.).

Udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego wyniósł w grudniu 2017 r. 8,3% (w grudniu 2016 r. 7,8%), co wynikało przede wszystkim z pogorszenia jakości należności od przedsiębiorstw.

Wykres 3.6 Banki spółdzielcze – udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego (%)

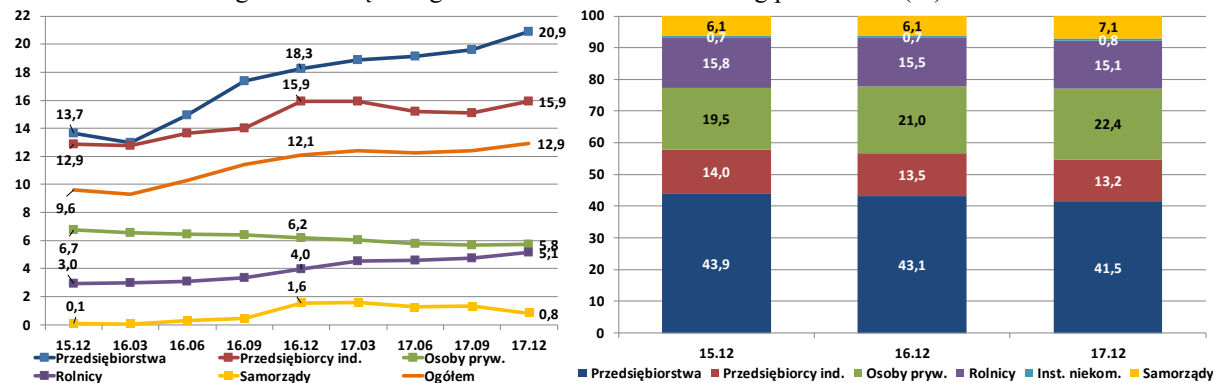

Poprawiła się natomiast jakość należności od osób prywatnych, w tej grupie klientów należy zasignalizować dobrą jakość kredytów mieszkaniowych, w których udział należności zagrożonych wyniósł w grudniu 2017 r. 1,6% (w grudniu 2016 r. 1,8%). Należy jednak zauważyć, że jest to portfel o wysokiej dynamice wzrostu.

Jakość kredytów dla rolników indywidualnych – chociaż dobra z uwagi na wysoki udział kredytów preferencyjnych (38,3%, zaś tylko 1,7% spośród nich to należności zagrożone) – pogorszyła się zwłaszcza w ciągu 2018 r.

Należałoby jeszcze zwrócić uwagę, że jakość należności w bankach spółdzielczych o aktywach większych niż 500 mln zł jest gorsza niż przeciętnie w bankach spółdzielczych. Jest to związane ze strukturą tych należności – przede wszystkim chodzi o dużo większy udział należności od przedsiębiorstw i przedsiębiorców indywidualnych w dużych bankach (por. struktura przedstawiona na wykresie 3.3), czyli podmiotów, których kredytowanie jest bardziej ryzykowne.

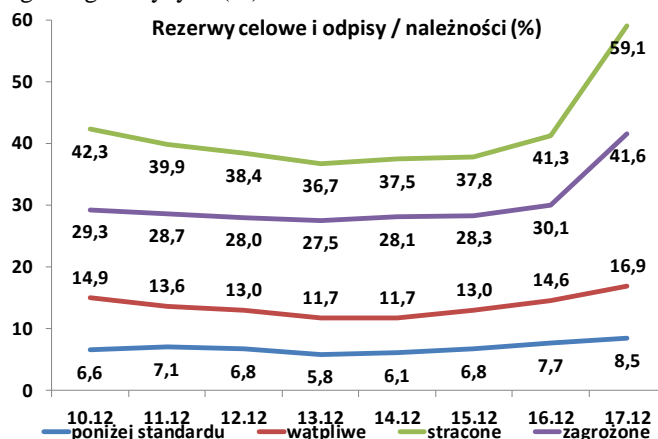
Wykres 3.7 Banki spółdzielcze – aktywa ≥ 500 mln zł – udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego oraz struktura należności wg podmiotów (%)

3.3.1 Rezerwy celowe oraz odpisy na należności zagrożone

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 12 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków spowodowało istotne zwiększenie poziomu wyrezerwowania należności z utratą wartości od sektora niefinansowego. Wynikiem rozporządzenia było zwiększenie podstawy tworzenia rezerw celowych o odsetki zastrzeżone a w konsekwencji utworzenie odpisów aktualizujących na te odsetki, czego do tej pory banki stosujące zasady PSR nie musiały robić, tzn. tworzyły rezerwy celowe wyłącznie na kapitały, które znajdowały się w liczniku wskaźnika, zaś mianownik wskaźnika zawierał ekspozycje kredytowe obliczane zgodnie z rozporządzeniem CRR, tzn. kapitał plus odsetki zastrzeżone.

Wykres 3.8 Banki spółdzielcze – relacja rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących do należności od sektora niefinansowego wg kategorii ryzyka (%)

W stosunku do banków o najniższym poziomie wyrezerwowania należności, skierowane zostały wystąpienia nadzorcze z żądaniem przekazania informacji umożliwiającej weryfikację formalnej poprawności działań podjętych przez banki w tym zakresie. Tego typu działania podejmowane są również w trakcie aktualizacji kwartalnych ocen BION.

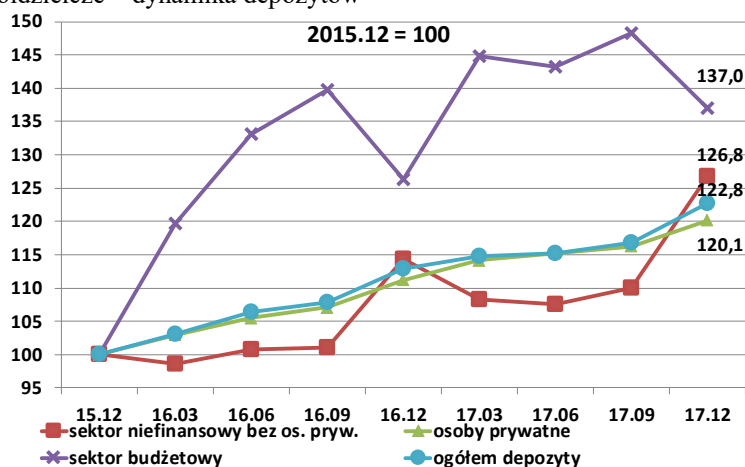
3.3.1.1 Banki nie pomniejszające podstawy tworzenia rezerw celowych

Istnieje liczna grupa banków nie stosujących pomniejszeń podstawy tworzenia rezerw celowych. Na koniec 2017 r. było ich 182, czyli 32,9% banków działających. Przeciętny udział należności zagrożonych od sektora niefinansowego w tej grupie banków wynosi 2,3%, przy czym należności zagrożone (przeciętny poziom wyrezerwowania wynosił 74,3%) stanowiły 4,6% należności zagrożonych wszystkich banków spółdzielczych (odpowiednio należności od sektora niefinansowego tej grupy banków stanowiły 17,0% należności banków spółdzielczych). Oznacza to, że w pozostałych 67,1% banków było 95,4% należności zagrożonych od sektora niefinansowego (wyrezerwowanych na poziomie 41,6%) oraz 83,0% należności brutto od tego sektora. Udział należności zagrożonych od sektora niefinansowego w tej grupie banków wynosił 9,6%.

3.4 Depozyty banków spółdzielczych

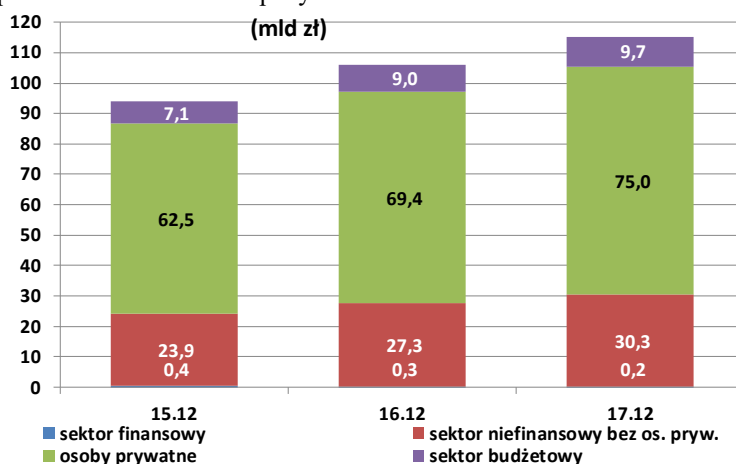
Depozyty w bankach spółdzielczych wzrosły w ciągu 2017 r. o 8,7%, (w sektorze bankowym o 4,4%) do 115,2 mld zł.

Wykres 3.9 Banki spółdzielcze – dynamika depozytów

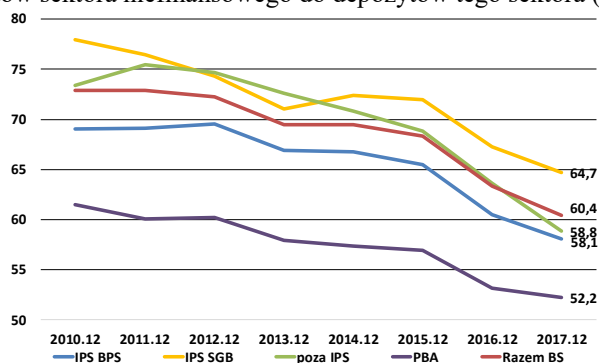
Największy wpływ na przyrost depozytów miały depozyty osób prywatnych – ich wzrost jest silnie skorelowany ze wzrostem depozytów ogółem. Było to związane ze wzrostem przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w 2017 r., spadkiem bezrobocia oraz z wypłatami z programu 500+.

Wykres 3.10 Banki spółdzielcze – wartość depozytów

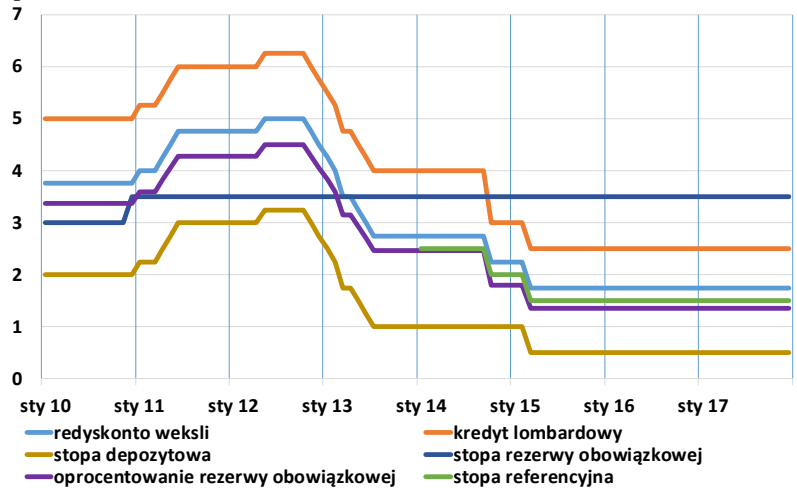
Depozyty osób prywatnych przewyższają należności banków spółdzielczych od sektora niefinansowego. Sytuacja taka jest charakterystyczna dla spółdzielczości bankowej na całym świecie.

Wykres 3.11 Relacja kredytów sektora niefinansowego do depozytów tego sektora (%)

Nadwyżka depozytów nad kredytami jest lokowana w bankach zrzeszających oraz w instrumentach dłużnych.

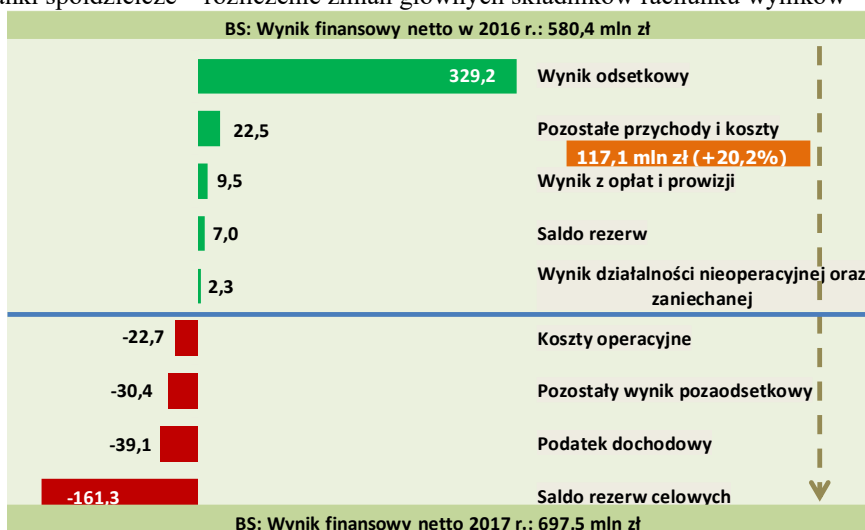
Wykres 3.12 Stopy procentowe NBP

3.5 Wyniki finansowe i efektywność

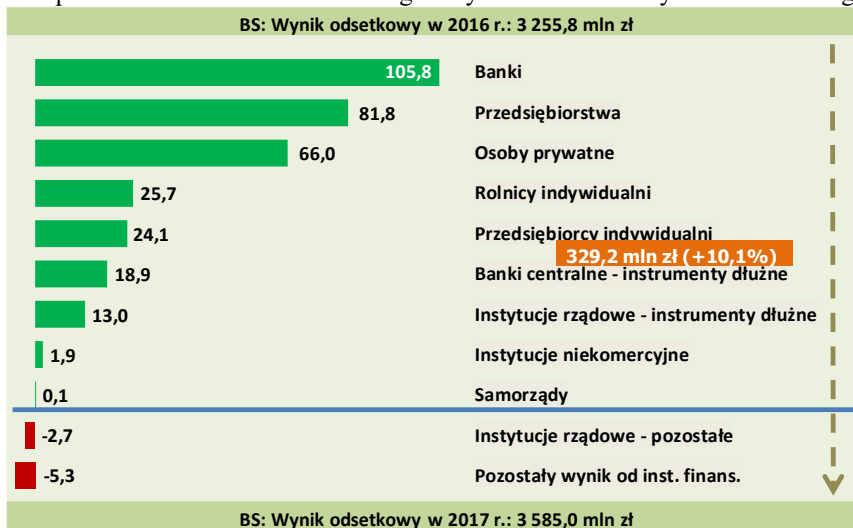
Wynik finansowy netto banków spółdzielczych zwiększył się w stosunku do grudnia 2016 r. o 20,2% (do 687,5 mln zł). Stratę netto w łącznej kwocie 40,2 mln zł poniosło 6 banków.

Wykres 3.13 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników

Prawie połowa przyrostu wyniku odsetkowego to wynik odsetkowy od banków (głównie zrzeszających), co jest konsekwencją zastąpienia przez banki części papierów wartościowych – zwłaszcza NBP, lokatami w bankach zrzeszających lub obligacjami przez nie emitowanymi.

Wykres 3.14 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników wyniku odsetkowego

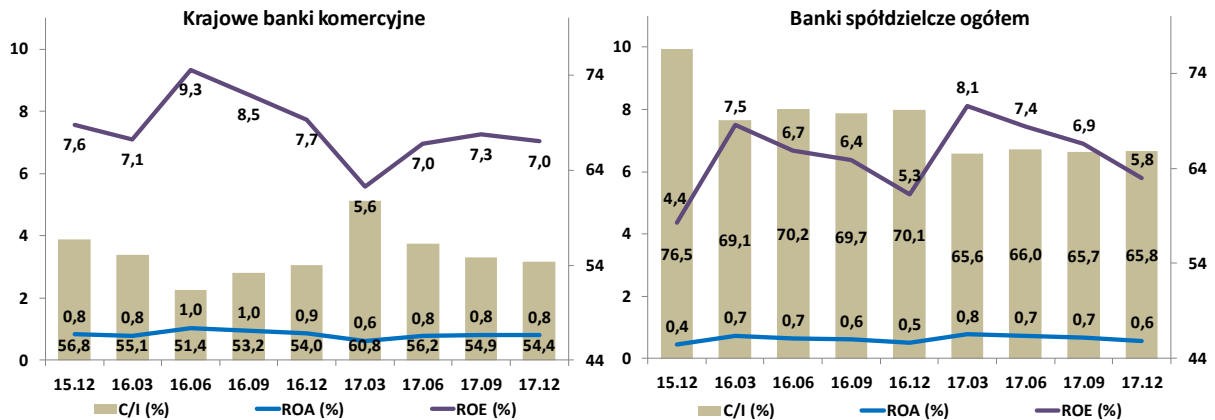
W przypadku wyniku odsetkowego najsilniej na jego wzrost (oprócz wyniku od banków, niemal w całości od banków zrzeszających) oddziaływały operacje z osobami prywatnymi – przy czym przyrost ten w całości spowodowany był wzrostem przychodów odsetkowych od kredytów – oraz operacje z przedsiębiorstwami, w tym przypadku również głównie dzięki wzrostowi przychodów odsetkowych od kredytów (91,5% przyrostu).

3.5.1 Efektywność

Wynik działalności bankowej w 2017 r. zwiększył się o 7,1%, co przy wzroście kosztów operacyjnych o 0,7% spowodowało wyraźny spadek wskaźnika C/I, oraz – mimo wzrostu salda rezerw celowych (o 35,1%) i podatku dochodowego (o 17,9%) – wzrost wskaźników ROA i ROE w stosunku do 2016 r.

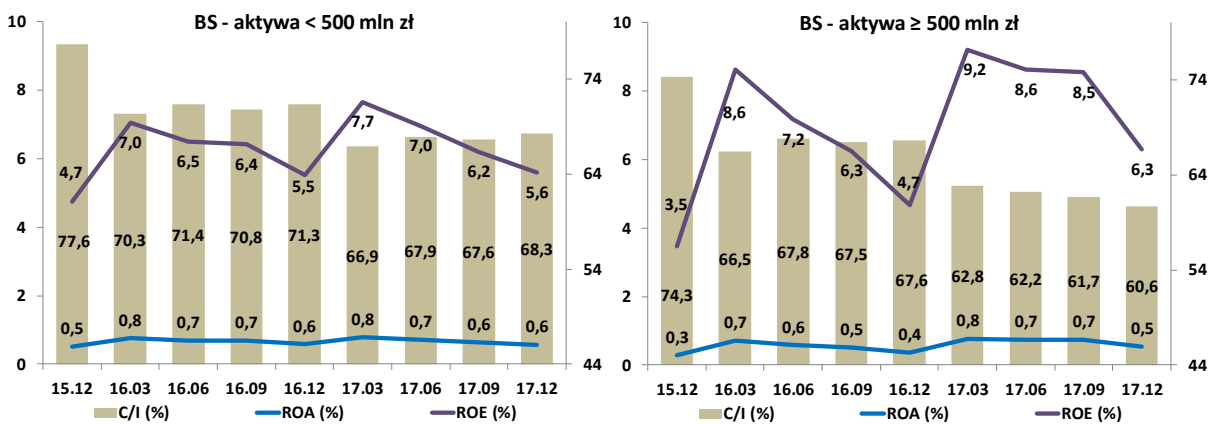

Wykres 3.15 ROA, ROE oraz C/I krajowych banków komercyjnych i banków spółdzielczych

Wskaźniki ROA, ROE oraz C/I zachowywały się podobnie zarówno w bankach dużych (powyżej 500 mln zł aktywów), jak i mniejszych. W przypadku banków o aktywach mniejszych niż 500 mln zł zwraca uwagę wyraźnie wyższy wskaźnik C/I, co oznacza, że koszty działania tych banków w większym stopniu obciążają wyniki działania niż dzieje się to w większych bankach.

Wykres 3.16 ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych wg grup aktywów

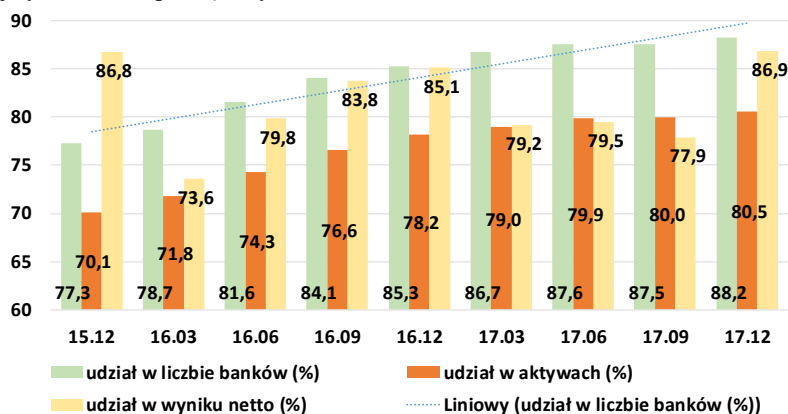
4 Instytucjonalne Systemy Ochrony

Instytucjonalne systemy ochrony (dalej również IPS – Institutional Protection Scheme) utworzone zostały na podstawie

- 1) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady numer 575/2013/UE z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniającego rozporządzenie (UE) nr 648/2012/UE oraz
- 2) Ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o zmianie ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających oraz niektórych innych ustaw.

Pierwsza umowa o utworzeniu IPS podpisana została przez 191 banków spółdzielczych zrzeszenia SGB oraz SGB-Bank SA w dniu 23 listopada 2015 r. Druga umowa została podpisana przez 241 banków spółdzielczych zrzeszenia BPS oraz BPS SA 31 grudnia 2015 r.

Wykres 4.1 Rozwój systemu IPS począwszy od końca 2015 r.

Warunkiem zatwierdzenia projektu umowy i uznania systemu ochrony było wypełnienie wymogów określonych w art. 113 ust 7 Rozporządzenia nr 575. W szczególności chodziło o:

- 1) zbliżony profil działalności uczestników;
- 2) ustanowienie co najmniej 24 miesięcznego okresu wypowiedzenia umowy;
- 3) gwarancje utrzymania płynności każdego z uczestników;
- 4) gwarancje utrzymania wypłacalności każdego z uczestników;
- 5) łatwy i szybki dostęp do wspólnych funduszy stanowiących źródło wsparcia;
- 6) adekwatne i jednakowo zorganizowane mechanizmy klasyfikacji i monitorowania ryzyka;
- 7) mechanizmy umożliwiające przegląd sytuacji i ryzyka każdego uczestnika oraz całego systemu;
- 8) udostępnianie wyników przeglądu i oceny ryzyka każdego uczestnika pozostałym uczestnikom;
- 9) możliwość adekwatnego oddziaływania w stosunku do wszystkich uczestników.

Oboma systemami ochrony zarządzają utworzone w tym celu spółdzielnie ochrony. Organami każdej z nich są:

- 1) walne zgromadzenia członków;
- 2) rady nadzorcze;
- 3) zarządy.

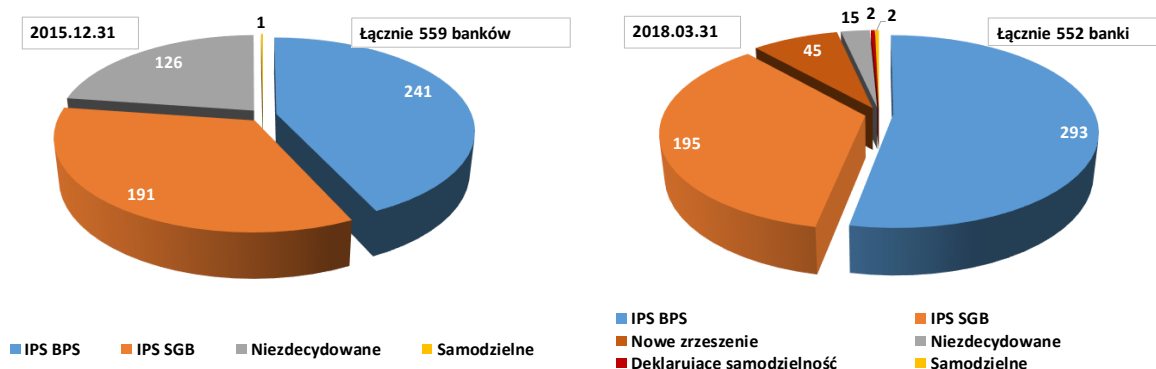
Najważniejszą cechą systemów ochrony jest wspólna odpowiedzialność uczestników, tzn.:

- 1) każdy uczestnik systemu ochrony odpowiada za zobowiązania wynikające z gwarantowania płynności i wypłacalności innych uczestników IPS – do wysokości funduszy pomocowych;
- 2) zakres odpowiedzialności określa umowa systemu ochrony;

- 3) kompetencje organów zarządzających IPS służą zapewnieniu bezpieczeństwa uczestników ponoszących wspólne ryzyko;
- 4) wyniki kompleksowego przeglądu sytuacji i ryzyka każdego i wszystkich łącznie uczestników są udostępniane poszczególnym członkom.

Należy podkreślić, że zakres odpowiedzialności uczestników systemu ograniczony jest do postanowień umowy o utworzeniu systemu ochrony. Oznacza to, że obydwa systemy nie tworzą grup w pełni skonsolidowanych. Natomiast informacja sprawozdawcza o ich sytuacji, przekazywana do NBP i KNF powinna mieć charakter skonsolidowany – tylko wtedy będzie można dokonać kompleksowej oceny sytuacji każdego z systemów.

Wykres 4.2 Liczba banków wg przynależności do IPS na koniec 2015 r. oraz na koniec marca 2018r.²

4.1 Fundusze pomocowe i depozyt obowiązkowy

Uczestnicy IPS dysponują stosunkowo dużymi środkami zgromadzonymi na rachunkach depozytu obowiązkowego w bankach zrzeszających oraz funduszami pomocowymi. Celem depozytu obowiązkowego jest zabezpieczenie płynności uczestników IPS, zaś funduszu pomocowego wsparcie w przypadku trudnej sytuacji ekonomicznej, w tym w obszarze adekwatności kapitałowej.

Wartość depozytu obowiązkowego banków zrzeszonych w BPS SA wynosiła na koniec grudnia 2017 r. 5,5 mld zł, w tym depozyt obowiązkowy banków spoza IPS 0,7 mld zł. Część banków zrzeszonych, nie będących uczestnikami IPS, nie utrzymywała depozytu obowiązkowego. Łącznie, wartość depozytu obowiązkowego banków spółdzielczych IPS BPS oraz samego BPS SA wynosi 4,8 mld zł. Środki zgromadzone w funduszu pomocowym IPS BPS na koniec 2017 r. wynosiły 421,8 mln zł z czego wykorzystanych jest 34,6 mln zł.

Wartość depozytu obowiązkowego utrzymywanego przez banki spółdzielcze IPS SGB oraz SGB-Bank SA wyniosła 1,7 mld zł. Środki zgromadzone w funduszu pomocowym IPS SGB na koniec 2017 r. wynosiły 280,2 mln zł, z czego wykorzystane 97,5 mln zł.

4.2 Zakończenie bytu prawnego dotychczasowych zrzeczeń

Artykuł 22b ust 12 ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych stanowi, co następuje: *W zrzeczeniu, w którym został utworzony system ochrony do którego przystąpił bank zrzeszający, dotychczasowa umowa zrzeczenia w odniesieniu do banków, które nie przystąpiły do systemu ochrony, wygasa w terminie 36 miesięcy od dnia zawarcia umowy systemu ochrony.*

² Dane na koniec 2015 r. nie obejmują SK Banku oraz BS w Nadarzynie.

Analogiczny zapis znajduje się w art. 22o ust. 12 tej samej ustawy dotyczącym zrzeszenia zintegrowanego.

Oznacza to, że banki spółdzielcze, które nie przystąpiły dotychczas do systemu ochrony mają czas na podjęcie decyzji odnośnie strategii swojego dalszego działania do dnia 23.11.2018 r. – w przypadku banków zrzeszenia SGB oraz do 31.12.2018 r. - w przypadku banków zrzeszenia BPS. Biorąc pod uwagę obecne uwarunkowania prawno-organizacyjne mogą one złożyć wniosek o przystąpienie do jednego z dwu działających IPS lub wystąpić do KNF z wnioskiem o wyrażenie zgody na prowadzenie działalności poza zrzeszeniem. Oba te rozwiązania rodzą konieczność spełnienia kryteriów, które w przypadku przystąpienia do IPS określone są w umowie systemu ochrony, natomiast, stosownie do art. 16 ust. 4ab: *W przypadku banku spółdzielczego zrzeszonego na zasadach określonych w ust. 1, który zamierza prowadzić działalność poza zrzeszeniem, Komisja Nadzoru Finansowego odmawia wyrażenia zgody na prowadzenie przez ten bank działalności poza zrzeszeniem, jeżeli bank ten nie posiada kapitału założycielskiego na poziomie równowartości co najmniej 5 000 000 euro, nie spełnia ogólnych wymogów ostrożnościowych w odniesieniu do kwestii wymienionych w art. 1 rozporządzenia nr 575/2013, realizuje program postępowania naprawczego albo występują przesłanki określone w art. 142 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe, albo nie jest należycie przygotowany organizacyjnie do rozpoczęcia działalności poza zrzeszeniem.*

Trzecim rozwiązaniem może być połączenie z bankiem będącym w IPS lub posiadającym zgodę na prowadzenie działalności poza zrzeszeniem.

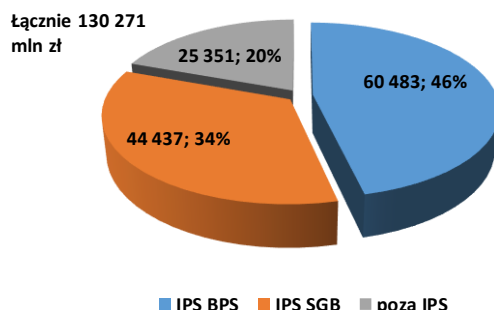
Jeżeli chodzi o kwestię utworzenia trzeciego banku zrzeszającego (banków założycieli obecnie jest 47, jeden z nich jest uczestnikiem IPS BPS, jeden zadeklarował samodzielną działalność) i organizacji nowego zrzeszenia, to po uzyskaniu zezwolenia KNF na utworzenie PBA S.A., banki deklarujące uczestnictwo w tym przedsięwzięciu obecnie zgromadziły odpowiedni kapitał (w wysokości 47 031 000 zł – zgodnie z aktem notarialnym z dnia 07.02.2018 r., tj. równowartości 11,3 mln euro wg kursu z dnia podpisania aktu notarialnego), a obecnie trwa proces przygotowania banku apeksowego do działalności operacyjnej. Przygotowanie operacyjne banku PBA S.A. będzie przedmiotem inspekcji UKNF. Następnie, w przypadku uwieńczenia tego etapu tworzenia banku powodzeniem, prowadzone będzie postępowanie o akceptację przez KNF umowy zrzeszenia.

Trzeba dodać, że wniosek o zgodę KNF na założenie nowego banku zrzeszającego podpisany był przez przedstawicieli 56 banków, natomiast akt notarialny o założeniu nowego banku podpisali przedstawiciele 47 banków i tylko te banki wpłaciły środki na kapitał założycielski.

4.3 Struktura bilansów według przynależności do IPS

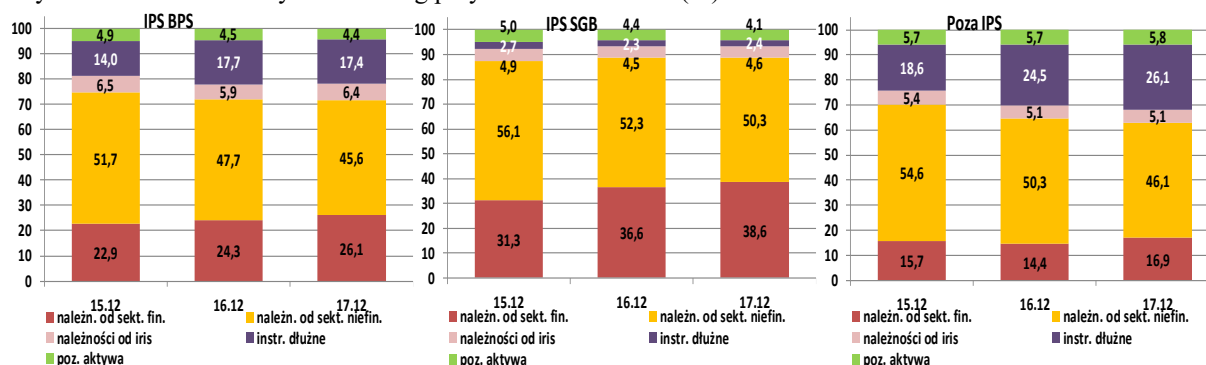
Struktura aktywów ogółem banków spółdzielczych według przynależności do IPS przedstawia się jak poniżej.

Wykres 4.3 Podział aktywów ogółem pomiędzy grupy banków spółdzielczych, 2017.12.31

Bliższa analiza pokazuje, że, o ile praktycznie nie ma różnic pomiędzy strukturami pasywów powyższych grup banków, to istotne różnice można zauważyć po stronie aktywów.

Wykres 4.4 Struktura aktywów według przynależności do IPS (%)

Przed wszystkim zauważalny jest dużo większy (i rosnący) udział należności od sektora finansowego (praktycznie od banków zrzeszających) w strukturze aktywów obydwu systemów ochrony. Z jednej strony banki poszukują lepszego oprocentowania nadwyżek depozytów nad kredytami, a z drugiej strony należności te stanowią również zabezpieczenie płynności: mieszczą się w nich lokaty stanowiące minimum depozytowe.

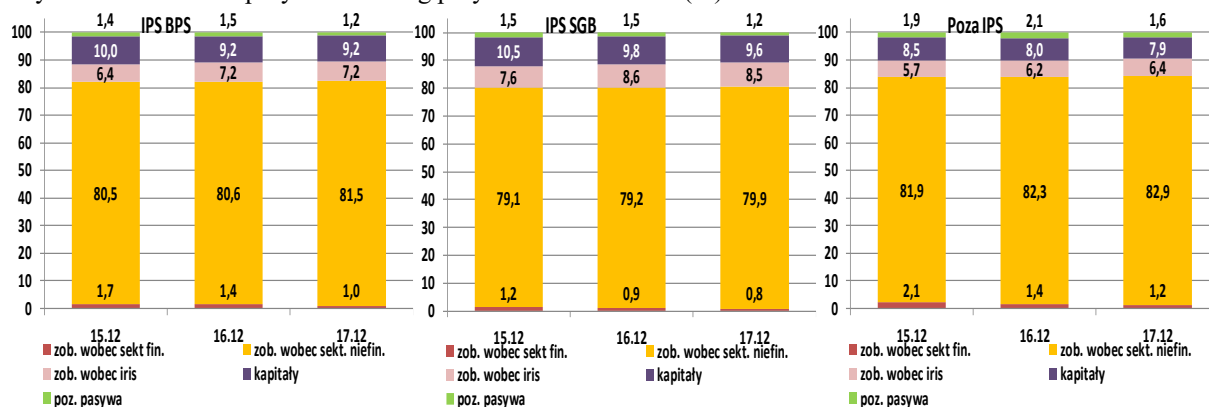
Instrumenty dłużne w bankach spółdzielczych (również w bankach zrzeszających) – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności. Banki spółdzielcze w IPS BPS posiadają kilkakrotnie więcej instrumentów dłużnych – w relacji do aktywów – niż banki spółdzielcze w IPS SGB. Częściowo wynika to z faktu, że nabywają one 6-miesięczne obligacje płynnościowe emitowane przez BPS SA. Praktycznie cały przyrost pozostałych instrumentów dłużnych (poza instrumentami SP i NBP), który w bankach spółdzielczych nastąpił w 2017 r., przypada na banki IPS BPS, które wykupiły te obligacje. Ich udział w aktywach IPS BPS oscyluje wokół 4%.

Banki IPS SGB posiadają niewiele instrumentów dłużnych w porównaniu z IPS BPS i bankami poza IPS. Zabezpieczają one swoją płynność, w dużo większym stopniu niż dwie pozostałe grupy, lokatami w banku zrzeszającym, przynoszącymi większe odsetki niż instrumenty SP i NBP. Udział w aktywach pozostałych instrumentów dłużnych oscyluje wokół 1,5%.

Banki nienależące do IPS mają relatywnie dużo mniej lokat w bankach zrzeszających oraz dużo więcej instrumentów dłużnych, głównie obligacji SP oraz instrumentów NBP. Udział w aktywach pozostałych

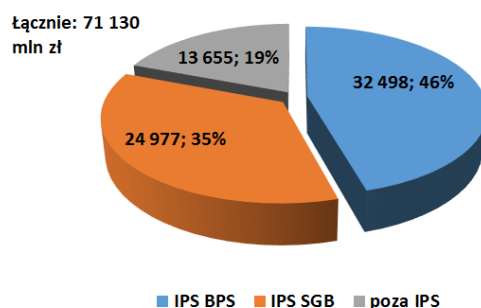
instrumentów dłużnych zmniejsza się systematycznie, od 2,7% w grudniu 2015 r. do 1,9% w grudniu 2017 r.

Wykres 4.5 Struktura pasywów według przynależności do IPS (%)

4.4 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS - kredyty i inne należności brutto od sektora niefinansowego i samorządowego

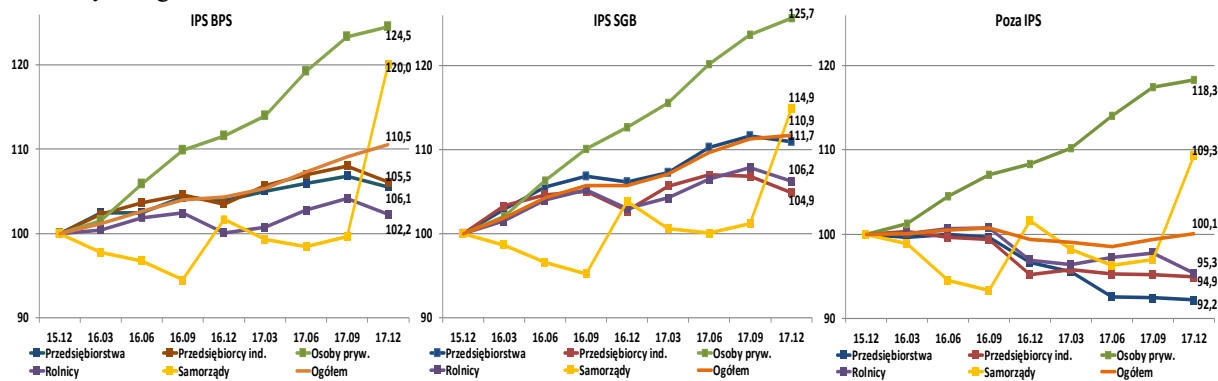
Wykres 4.6 Podział należności od sektora niefinansowego i samorządowego pomiędzy grupy banków spółdzielczych, 2017.12.31

Zauważalne są przede wszystkim różnice dynamiki należności od sektora niefinansowego pomiędzy uczestnikami IPS a pozostałymi bankami. Jest to związane z tym, że w grupie 12 banków tzw. niezdecydowanych jest 7 banków podlegających programom postępowania naprawczego, które dokonują restrukturyzacji swoich należności oraz reorientacji strategii kredytowej.

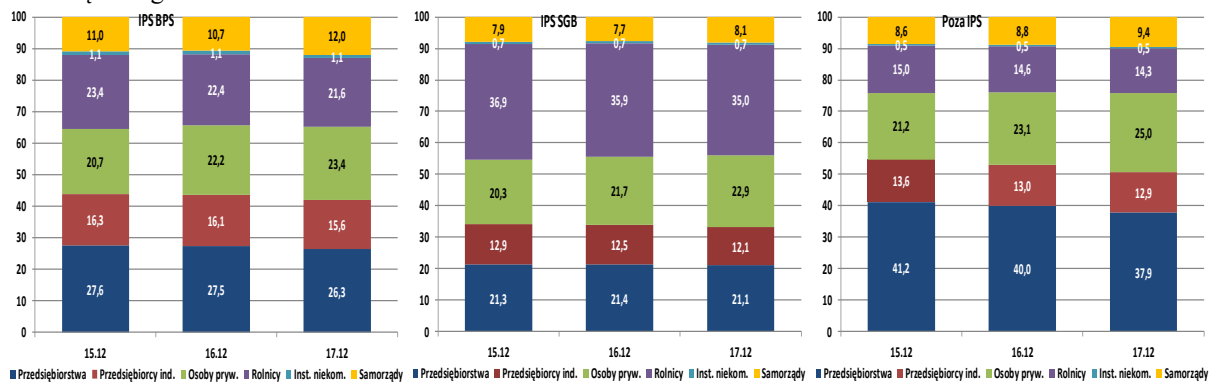
Wspólną cechą każdej z grup jest wysoka dynamika kredytów dla osób prywatnych.

Wykres 4.7 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego, 2015.12 = 100

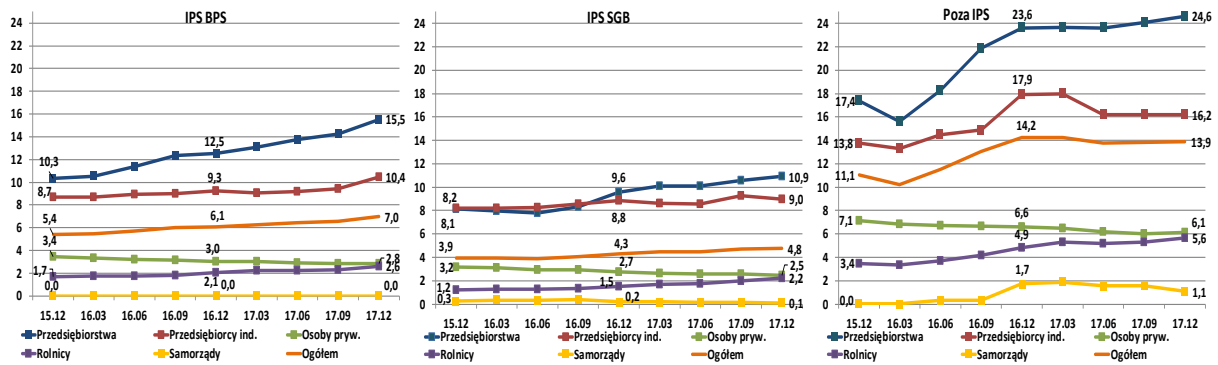
Jeśli przyjrzeć się strukturze kredytów, to widać, że banki poza IPS kredytują przedsiębiorstwa, czyli najbardziej ryzykowną grupę klientów, natomiast banki IPS SGB kredytują rolników w dużo większym stopniu niż pozostałe banki spółdzielcze.

Wykres 4.8 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS - struktura należności od sektora niefinansowego i samorządowego

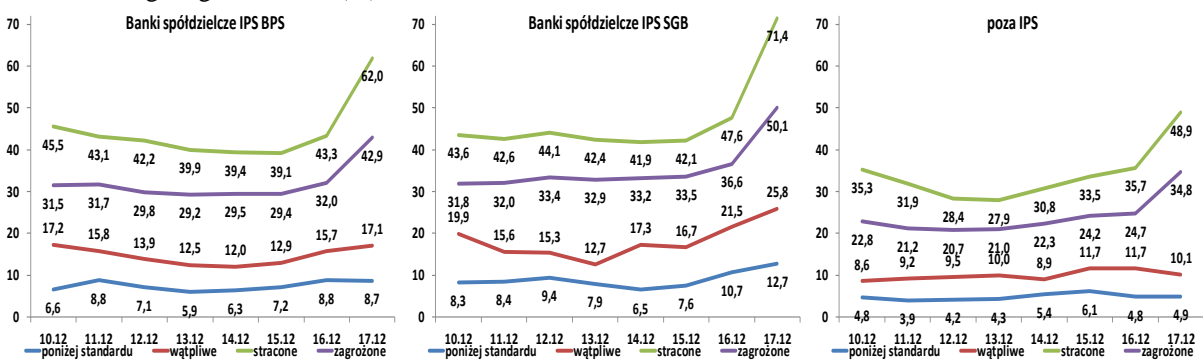
Dotychczasowe doświadczenia dowodzą, że struktura należności, jaką obserwuje się w bankach spółdzielczych poza IPS prowadzi do ponadprzeciętnego wzrostu udziału należności zagrożonych w należnościach ogółem.

Wykres 4.9 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – jakość należności (%)

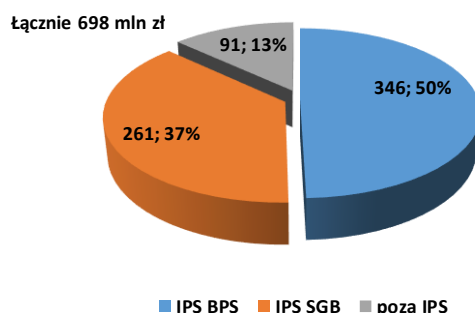
Banki poza IPS wykazują zdecydowanie niższe wyrezerwowanie należności zagrożonych od sektora niefinansowego niż banki spółdzielcze uczestniczące w systemach ochrony.

Wykres 4.10 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – poziom wyrezerwowania należności zagrożonych od sektora niefinansowego wg zasad PSR (%)

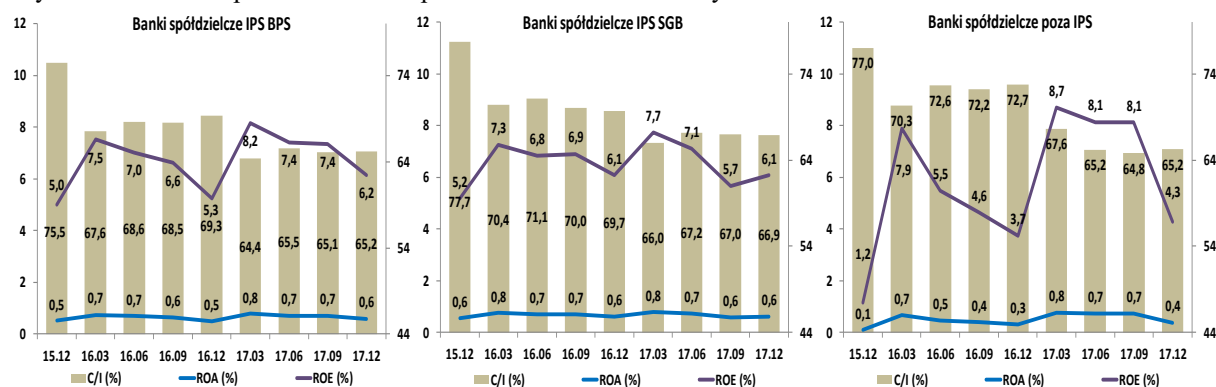
4.5 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – wyniki finansowe i efektywność

Wykres 4.11 Wynik finansowy netto według uczestnictwa w IPS, 2017.12.31

Trzeba zaznaczyć, podobnie jak w przypadku kredytów w pkt 4.4, bardzo duży wpływ na wskaźniki efektywnościowe mają banki podlegające programom postępowania naprawczego.

Wykres 4.12 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – wskaźniki efektywności

4.6 Założyciele PBA SA

Banków spółdzielczych deklarujących chęć założenia nowego zrzeszenia pierwotnie było 56³. Niemniej do aktu notarialnego o utworzeniu nowego banku zrzeszającego przystąpiło 47 banków, w tym jeden jest uczestnikiem IPS BPS, zaś jeden deklaruje wolę samodzielnej działalności. Zatem, nowe zrzeszenie będzie najprawdopodobniej liczyło 45 banków. W niniejszym punkcie przedstawiona jest pokrótce sytuacja wszystkich 47 założycieli. Banki te nie zamierzają tworzyć tzw. zrzeszenia zintegrowanego, zatem ich odpowiedzialność za funkcjonowanie banku zrzeszającego ograniczona byłaby do kwoty nominalnej posiadanych akcji, czyli do 47,0 mln zł, tj. równowartości 11,3 mln euro wg kursu z dnia podpisania aktu notarialnego, tzn. z dnia 07.02.2018 r.

Wszyscy założyciele są zrzeszeni w BPS SA.

Tabl. 4.1 Udział banków nowego zrzeszenia w sektorze banków spółdzielczych – 2017.12.31.

Wyszczególnienie	udział w %
Aktywa	6,7
Należności brutto od sektora niefinansowego	5,8
Należności z utratą wartości od sektora niefinansowego	4,8
Instrumenty dłużne	14,0
Depozyty sektora niefinansowego	6,7
Fundusze własne	6,9
Wynik finansowy netto	5,8

³ Zmiana składu założycieli spowodowała, że publikowane w tym punkcie dane nie są porównywalne z danymi publikowanymi wcześniej.

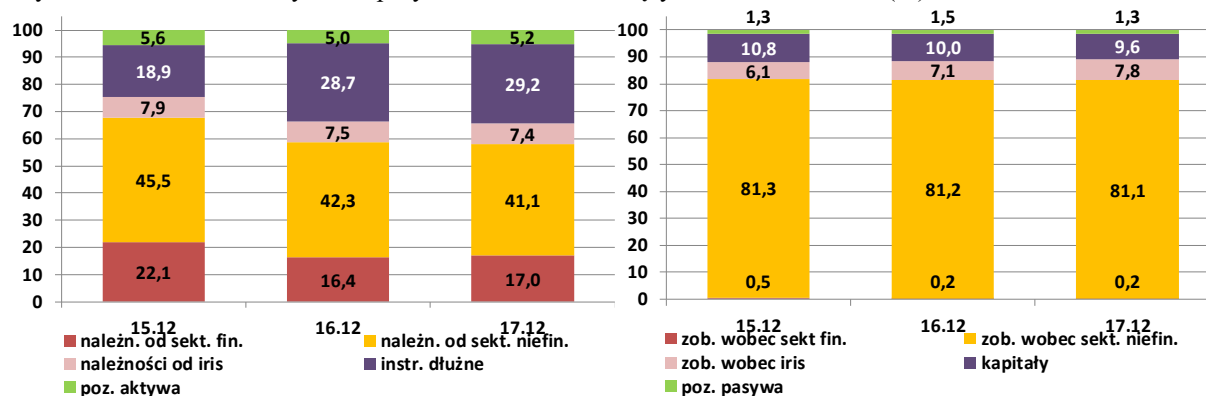

Dane w tabeli pokazują, że nowe zrzeszenie wraz z bankiem zrzeszającym będzie strukturą niewielką, w stosunku do już istniejących.

Pozostałe banki spółdzielcze zrzeszone w 2 bankach zrzeszających posiadają prawie 90% aktywów tego sektora.

Aktywa założycieli PBA wyniosły na koniec 2017 r. 8,7 mld zł, tj. o 9,5% (o 0,8 mld zł) więcej niż w grudniu 2016 r.

Wykres 4.13 Struktura aktywów i pasywów banków tworzących nowe zrzeszenie (%)

Struktura aktywów tej grupy banków zbliżona jest do struktury aktywów banków poza IPS z tą różnicą, że banki nowego zrzeszenia proporcjonalnie mniej środków lokują w dotychczasowych bankach zrzeszających oraz w kredytach dla sektora niefinansowego natomiast posiadają proporcjonalnie więcej instrumentów dłużnych.

Struktura pasywów jest bardzo zbliżona do przeciętnej struktury dla banków spółdzielczych.

4.6.1 Kredyty i inne należności brutto banków spółdzielczych nowego zrzeszenia

Należności brutto od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) wzrosły o 9,0% w ciągu 2017 r., z 5,4 mld zł do 5,8 mld zł.

Tabl. 4.2 Banki spółdzielcze nowego zrzeszenia – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

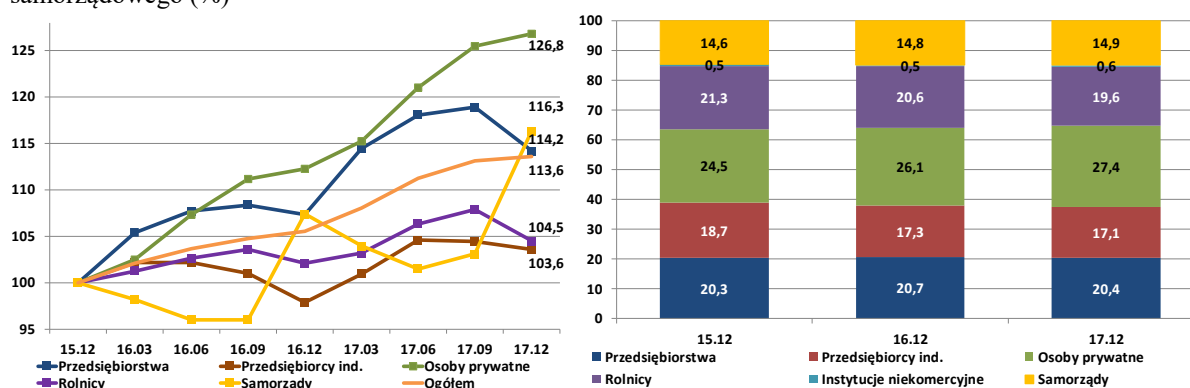
	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 16.12=100
	16.12	17.12	16.12	17.12	dynamika 16.12=100	16.12	17.12	16.12	17.12	
monetarne instytucje fin.	1,3	1,5	24,5	25,4	113,1	0,0	0,0	0,0	0,0	X
pozostałe instytucje fin.	0,0	0,0	0,0	0,0	155,2	0,0	0,0	0,0	0,0	X
sektor niefinansowy	3,4	3,7	64,3	63,4	107,5	5,4	6,9	100,0	100,0	137,0
sektor samorządowy	0,6	0,6	11,2	11,1	108,3	0,0	0,0	0,0	0,0	X
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	87,8	0,0	0,0	0,0	0,0	132,8
Razem	5,4	5,8	100,0	100,0	109,0	3,5	4,3	100,0	100,0	137,0

4.6.1.1 Kredyty i inne należności brutto od sektorów niefinansowego i samorządowego

Należności założycieli PBA SA od sektorów niefinansowego i samorządowego wzrosły w 2017 r. o 7,6%, do 4,3 mld zł.

Podobnie, jak w innych bankach spółdzielczych najszybciej rosną należności od osób prywatnych, z czego 58,2% to kredyty mieszkaniowe (w bankach spółdzielczych ogółem 59,2%).

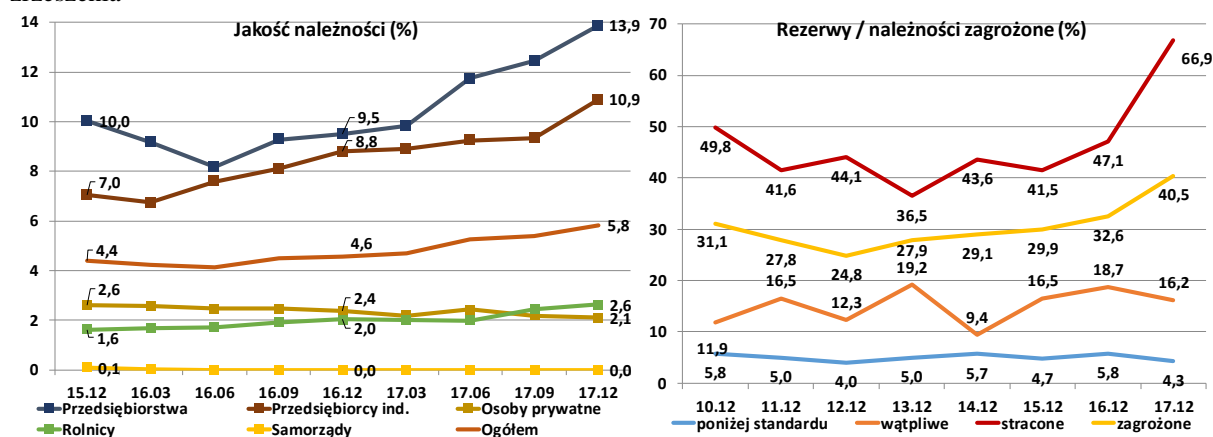
Tabl. 4.3 Banki spółdzielcze nowego zrzeszenia – dynamika i struktura należności od sektora niefinansowego i samorządowego (%)

4.6.1.2 Jakość należności od sektora niefinansowego i poziom rezerw celowych

Przeciętnie, jakość należności banków nowego zrzeszenia oraz poziom wyrezerwowania są lepsze niż w bankach spółdzielczych ogółem.

Wykres 4.14 Jakość oraz poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego banków nowego zrzeszenia

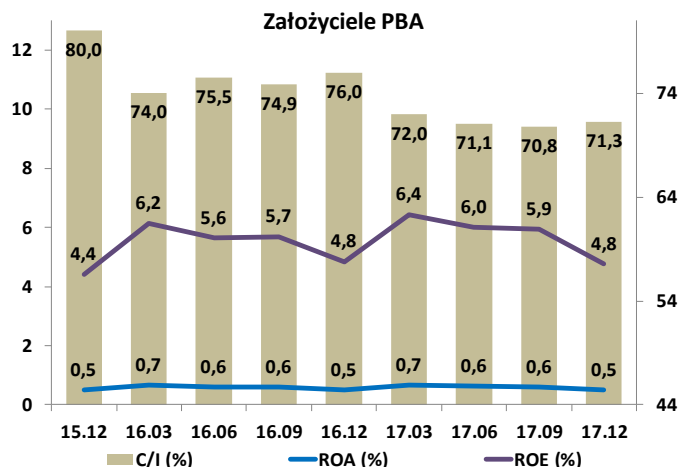

4.6.2 Wyniki finansowe i efektywność

Zarówno dynamika wyniku finansowego netto, jak i podstawowe wskaźniki efektywnościowe są istotnie gorsze (zwłaszcza wskaźnik C/I) od przeciętnych dla wszystkich banków spółdzielczych. Jest to spowodowane przede wszystkim tym, że banki zrzeszone uczestniczące w IPS lokują proporcjonalnie więcej środków – wyżej oprocentowanych niż instrumenty SP i NBP – w bankach zrzeszających niż założyciele PBA.

Wynik finansowy netto banków założycieli PBA wzrósł w ciągu roku o 6,0% (do 40,2 mln zł). Jeden bank wykazał stratę w kwocie 1,6 mln zł.

Wykres 4.15 ROA, ROE oraz C/I banków założycieli PBA

5 Banki zrzeszające

Suma bilansowa banków zrzeszających wzrosła w ciągu 2017 r. o 15,3% (o 5,7 mld zł, do 43,2 mld zł).

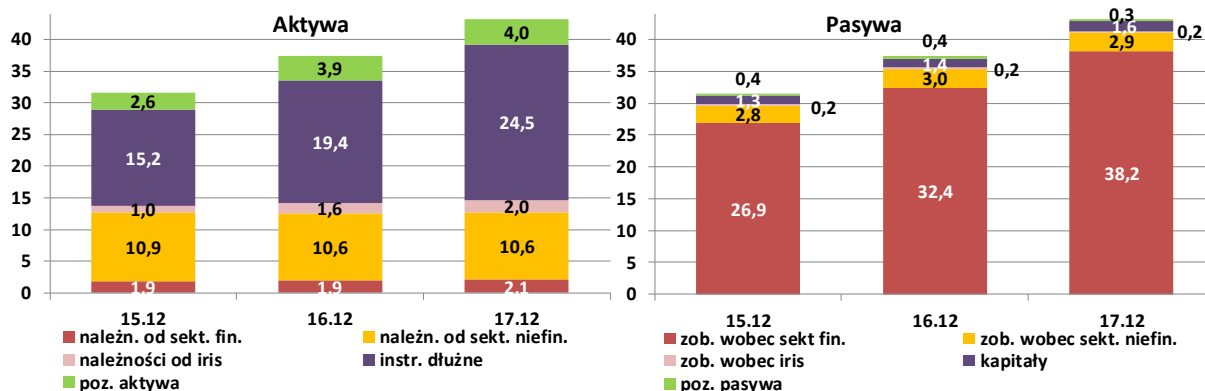
Podstawowe zmiany po stronie pasywów były następujące⁴:

- wzrost zobowiązań wobec sektora finansowego o 5,8 mld zł;
- wzrost kapitałów o 0,2 mld zł (w tym 86,9 mln zł kapitału akcyjnego oraz 45,5 mln zł premii emisyjnej);
- zmniejszenie zobowiązań wobec instytucji rządowych i samorządowych o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie pozostałych pasywów o 0,1 mld zł;
- zmniejszenie zobowiązań wobec sektora niefinansowego o 0,2 mld zł.

Po stronie aktywów:

- wzrost instrumentów dłużnych o 5,1 mld zł (w tym wzrost obligacji SP o 3,2 mld zł oraz instrumentów NBP o 1,8 mld zł);
- zwiększenie należności od sektora rządowego i samorządowego o 0,3 mld zł;
- zwiększenie należności od sektora niefinansowego o 0,2 mld zł;
- zwiększenie pozostałych aktywów o 0,1 mld zł.

Wykres 5.1 Banki zrzeszające – aktywa i pasywa (mld zł)

Obydwa banki w ciągu 2017 r. zarejestrowały emisje akcji: BPS SA o wartości 31,2 mln zł, z premią emisyjną o wartości 45,5 mln zł, SGB-Bank SA o wartości 55,6 mln zł, bez premii emisyjnej.

⁴ Suma zmian liczonych w mld zł z 1 miejscem po przecinku może nie być równa zmianie aktywów i pasywów w mld zł. Dane sprawozdawcze przekazywane są w zł.

5.1 Kredyty i inne należności brutto banków zrzeszających

Należności banków zrzeszających od trzech sektorów (finansowego, niefinansowego oraz rządowego i samorządowego) w 2017 r. zwiększyły się o 4,8%. Równocześnie zmniejszyły się należności zagrożone o 6,6%.

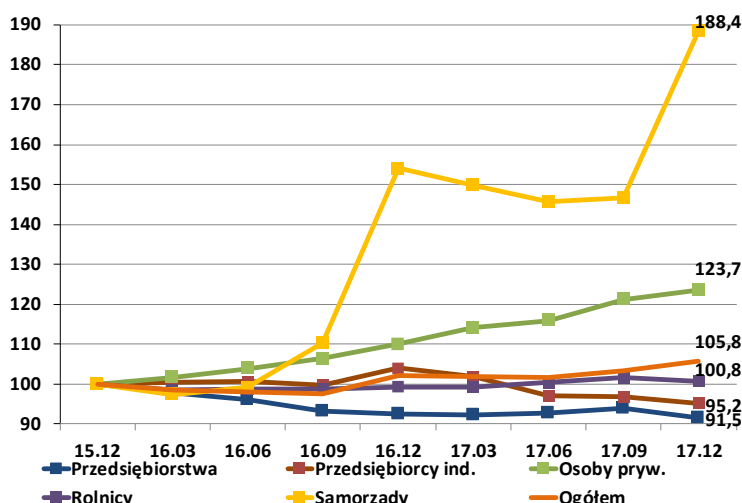
Tabl. 5.1 Banki zrzeszające – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto

	Kredyty i inne należności (mld zł)		Struktura i dynamika należności brutto (%)			Należności zagrożone brutto (%)				
						udział należności zagrożonych		struktura należności zagrożonych		dynamika 16.12=100
	16.12	17.12	16.12	17.12	dynamika 16.12=100	16.12	17.12	16.12	17.12	
monetarne instytucje fin.	1,4	1,7	9,4	10,6	118,1	0,2	0,4	0,1	0,3	223,8
pozostałe instytucje fin.	0,5	0,5	3,5	3,3	98,5	3,4	3,6	0,9	1,0	104,1
sektor niefinansowy	11,3	11,4	74,8	71,7	100,6	17,6	16,3	98,4	98,4	93,5
sektor samorządowy	1,9	2,3	12,3	14,3	122,2	0,6	0,0	0,6	0,0	6,5
sektor rządowy i FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	89,1	0,0	62,0	0,0	0,2	X
Razem	15,2	15,9	100,0	100,0	104,8	13,4	11,9	100,0	100,0	93,4

5.1.1 Kredyty i inne należności od sektora niefinansowego i samorządowego

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego i samorządowego zwiększyły się w stosunku do grudnia 2016 r. o 3,6%, do 13,7 mld zł, zaś w przypadku sektora niefinansowego zwiększyły się o 0,6% do 11,4 mld zł.

Wykres 5.2 Banki zrzeszające – dynamika należności od sektora niefinansowego i samorządowego wg podmiotów

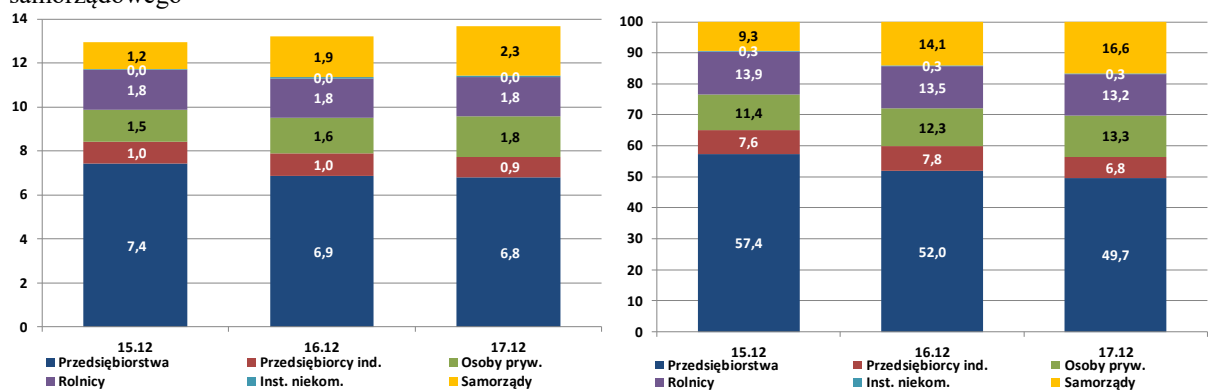

Zwraca uwagę duży przyrost należności od samorządów – głównie w BPS SA.

W przypadku należności od sektora niefinansowego, podobnie jak w bankach spółdzielczych, najszybciej rosną należności od osób prywatnych. Przede wszystkim są to kredyty mieszkaniowe, stanowiące 86,4% kredytów dla tych osób (w tym 0,4% kredytów walutowych, tj. równowartość 5,7 mln zł).

Jeśli chodzi o strukturę podmiotową, banki zrzeszające powielają strukturę banków spółdzielczych, zwłaszcza tych o aktywach większych niż 500 mln zł. Koncepcje dotyczące funkcjonowania zrzeszeń, szczególnie po utworzeniu systemów ochrony, zakładają stopniowe ograniczanie samodzielnej działalności kredytowej banków zrzeszających. Dotyczy to w szczególności niezwiązanego rygorami programu naprawczego SGB-Bank SA, którego strategia zakłada ograniczenie działalności kredytowej wyłącznie do kredytów udzielanych w konsorcjach ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi.

Wykres 5.3 Banki zrzeszające – saldo (mld zł) i struktura (%) kredytów dla sektorów niefinansowego i samorządowego

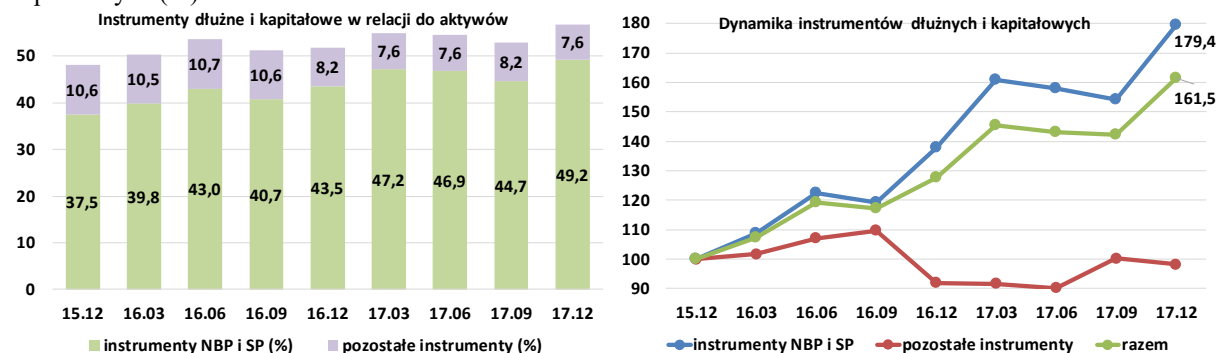

5.2 Instrumenty dłużne

Zmiany dwóch podstawowych składników bilansów banków zrzeszających (tzn. instrumentów dłużnych i kapitałowych oraz zobowiązań wobec sektora finansowego, czyli głównie wobec banków zrzeszonych) są ze sobą ściśle powiązane.

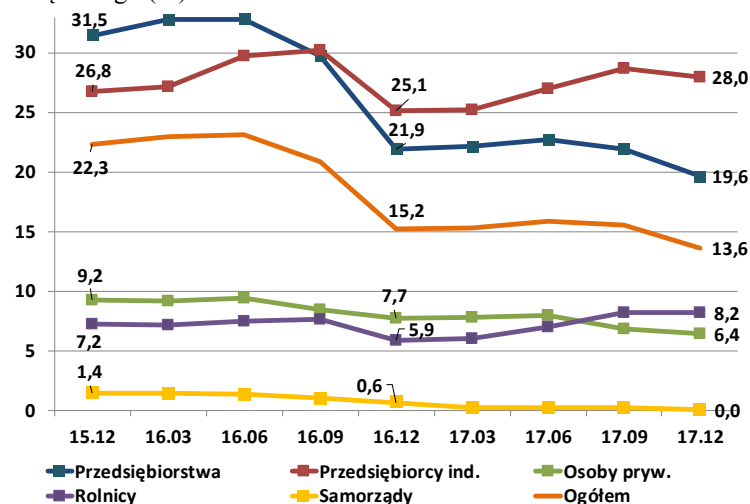
Instrumenty dłużne w bankach zrzeszających – zwłaszcza bony NBP i obligacje SP – pełnią głównie rolę zabezpieczenia płynności dla banków spółdzielczych zrzeszonych.

Wykres 5.4 Banki zrzeszające – dynamika (2015.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)

5.3 Jakość należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego

Wykres 5.5 Banki zrzeszające – udział należności ze stwierdzoną utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego (%)

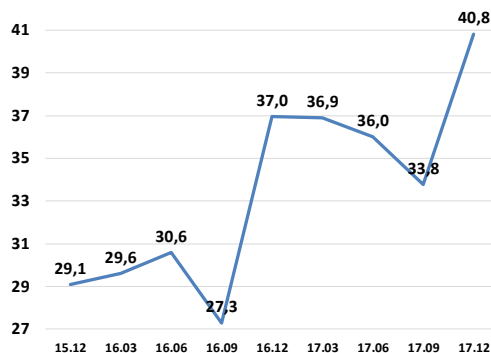

Należności banków zrzeszających od sektora niefinansowego odznaczają się dużo gorszą jakością niż banków spółdzielczych.

W ciągu 2017 r. nastąpiła poprawa jakości należności banków zrzeszających zwłaszcza w grupach przedsiębiorców oraz osób prywatnych.

Wyrezerwowanie należności ze stwierdzoną utratą wartości od sektora niefinansowego w bankach zrzeszających wyniosło na koniec 2017 r. 40,8% i było zbliżone w obydwu bankach.

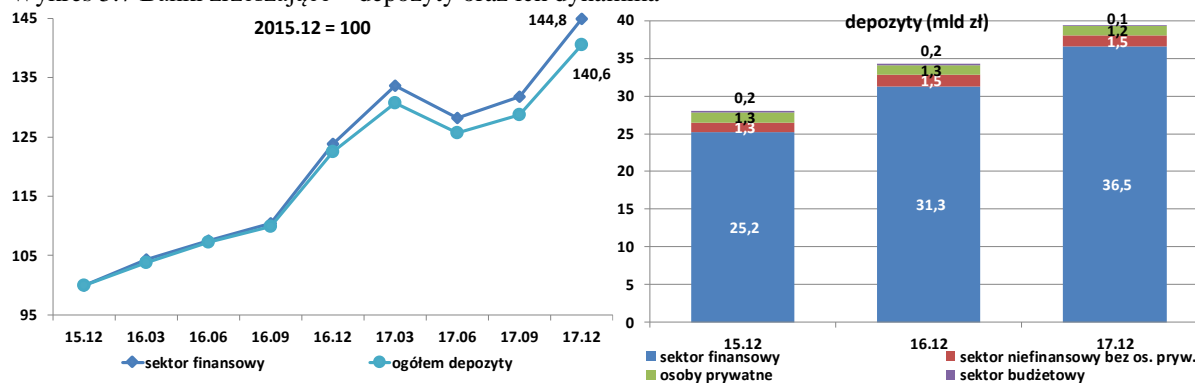
Wykres 5.6 Poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego ze stwierdzoną utratą wartości w bankach zrzeszających

5.4 Źródła finansowania działalności – depozyty banków zrzeszających

Depozyty w bankach zrzeszających wzrosły w ciągu 2017 r. o 5,1%, do 36,1 mld zł. Był to skutek przyrostu depozytów sektora niefinansowego w bankach zrzeszonych.

Wykres 5.7 Banki zrzeszające – depozyty oraz ich dynamika

5.5 Wyniki finansowe i efektywność banków zrzeszających

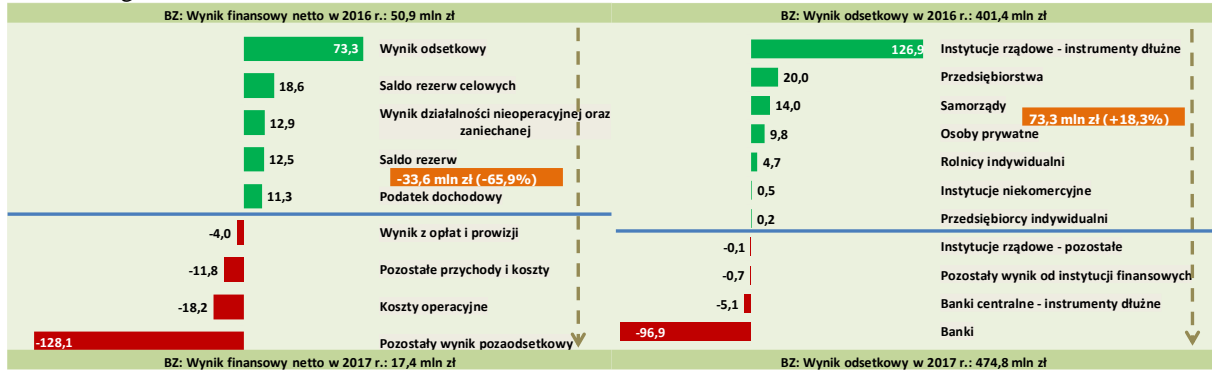
Banki zrzeszające osiągnęły w 2017 r. zysk netto w kwocie 17,4 mln zł, tj. o 65,9% mniej niż w 2016 r. Trzeba jednak zauważyć, że wysokie wyniki finansowe w 2016 r. banki zrzeszające osiągnęły dzięki jednorazowej operacji zaliczenia do rachunku wyników ekwiwalentu finansowego wynikającego z posiadanych udziałów w Visa Europe (200,1 mln zł, netto 162,6 mln zł), który został wypłacony członkom tej organizacji w związku z przejściem Visa Europe przez Visa Inc.

Trzeba zwrócić uwagę, że *wynik działalności nieoperacyjnej oraz zaniechanej*, to operacje jednorazowe, bez których banki zrzeszające miałyby na koniec 2017 r. wynik zdecydowanie mniejszy.

Warto zwrócić też uwagę na spadek kosztów operacyjnych w obydwu bankach, który jednak nie zmienił tendencji do pogarszania się wskaźników efektywnościowych.

W przypadku zmian wyniku odsetkowego największy wpływ na jego wzrost mają przychody odsetkowe od obligacji SP. Natomiast najsilniej na obniżenie wyniku odsetkowego wpłynęły operacje z bankami zrzeszonymi: przychody odsetkowe praktycznie nie zmieniły się, natomiast zwiększyły się koszty odsetkowe.

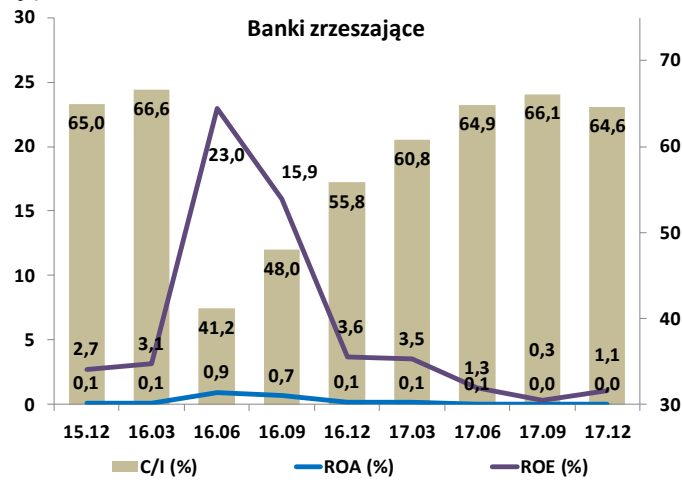
Wykres 5.8 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników oraz wyniku odsetkowego

5.5.1 Efektywność

Wskaźniki efektywnościowe, pomimo zmniejszenia kosztów operacyjnych, wskazują na pogarszanie się sytuacji banków zrzeszających.

Wykres 5.9 Banki zrzeszające – ROA i ROE netto oraz C/I

6 Sytuacja płynnościowa – normy LCR

Od 1 października 2015 r. obowiązuje Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) 2015/61 z dnia 10 października 2014 r. uzupełniające rozporządzenie CRR w odniesieniu do wymogu pokrycia wpływów netto dla instytucji kredytowych. Rozporządzenie delegowane wskazuje, że instytucje kredytowe zobowiązane są do utrzymywania wskaźnika pokrycia wpływów netto (wskaźnika LCR) na poziomie:

- 80% od dnia 01.01.2017 r.,
- 100% od dnia 01.01.2018 r.

Bank, który nie spełnia wymogów w zakresie LCR, zobowiązany jest powiadomić o tym właściwe organy i przedstawić tym organom plan szybkiego przywrócenia zgodności z normą, a także codziennie – na koniec każdego dnia roboczego – przekazywać informacje na temat poziomu wskaźnika i jego składowych.

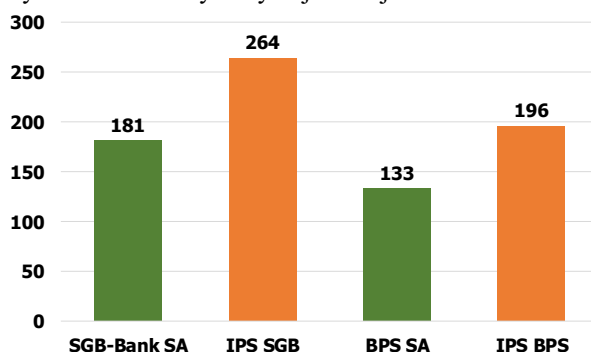
Norma LCR została określona w rozporządzeniu CRR i wprowadzona do polskiego prawa art. 94 ustawy o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym.

Banki uczestniczące w IPS mogą – na podstawie art. 8 CRR oraz po uzyskaniu indywidualnych zgód KNF – stosować wskaźnik skonsolidowany dla całej grupy. Odpowiednie zgody, wg stanu na koniec 2017 r., posiadało 195 banków spółdzielczych IPS SGB oraz SGB-Bank SA, zaś w zrzeczeniu BPS 283 banki spółdzielcze IPS BPS oraz BPS SA.

Wszystkie banki spółdzielcze uczestniczące w IPS spełniały na koniec 2017 r. indywidualną lub grupową normę LCR na poziomie 80%.

W przypadku banków – uczestników IPS, tzn. banków zrzeszających i banków spółdzielczych łącznie (wskaźnik skonsolidowany) sytuację obrazuje wykres 6.1.

Wykres 6.1 Wskaźniki LCR systemów ochrony instytucjonalnej oraz banków zrzeszających (%) – 2017.12.31

Wszystkie banki spółdzielcze pozostające poza systemami ochrony lub nie posiadające zgody na stosowanie normy grupowej spełniały indywidualne normy LCR.

7 Fundusze własne

Fundusze własne banków spółdzielczych w 2017 r. wzrosły o 5,9% do 11,5 mld zł (w całym sektorze bankowym fundusze własne wzrosły o 6,4%), a wyrażone w euro o 12,3% do 2,8 mld euro.

Łączny współczynnik kapitałowy banków spółdzielczych wyniósł 17,2% (wobec 17,1% w grudniu 2016 r.), zaś współczynnik Tier1 wyniósł 16,3% wobec 16,2% w grudniu 2016 r.

Istotny wpływ na wzrost współczynnika TCR miały dwa czynniki:

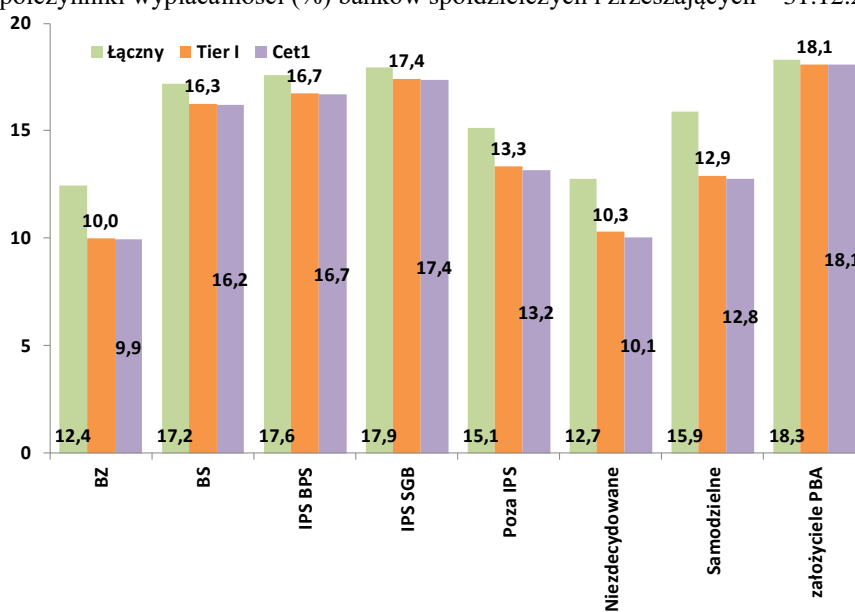
- a) podział zysku za 2016 r. W jego wyniku kapitał rezerwowy banków spółdzielczych wzrósł w stosunku do grudnia 2016 r. o 506,0 mln zł,

- b) zaliczenie przez banki, które dokonały zmian w statutach zgodnych z art. 10c uof do funduszy CET1 całego funduszu udziałowego wniesionego do 28 czerwca 2013 r. włącznie⁵. Już w grudniu 2016 r. banki spółdzielcze zaliczyły do funduszy CET1 78,4 mln zł, co wiązało się jednocześnie z odpowiednim zmniejszeniem (wyzerowaniem) pozycji funduszu udziałowego podlegającego amortyzacji. W ciągu 2017 r. zaliczyły dodatkowe 188,8 mln zł, z odpowiednią korektą funduszu podlegającego amortyzacji.

Fundusze własne wyższe niż równowartość 5 mln euro posiadały na koniec 2017 r. 172 banki wobec 136 w grudniu 2016 r.

Wykres 7.1 Współczynniki wypłacalności (%) banków spółdzielczych i zrzeszających – 31.12.2017.

Tabl. 7.1 Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego

- 8% TCR wg CRR - 12,875% TCR ze wszystkimi buforami obowiązujący w 2018 r. - 13,5% TCR ze wszystkimi buforami obowiązujący w 2019 r.	Łączny współczynnik kapitałowy - 2016.12	Łączny współczynnik kapitałowy - 2017.12
TCR < 8%	3	1
8% ≤ TCR < 12,875%	20	17
12,875% ≤ TCR < 13,5%	26	22
TCR ≥ 13,5%	509	513
Razem	558	553

Jedyny bank spółdzielczy, który w grudniu 2017 r. nie spełniał normy TCR na poziomie 8% został w styczniu 2018 r. przyłączony przez inny bank spółdzielczy.

Fundusze własne banków zrzeszających na koniec 2017 r. były wyższe o 10,3% niż w grudniu 2016 r. i wyniosły 1,8 mld zł, wyrażone w euro wzrosły o 17,0%, do 440,8 mln euro. Kapitał Tier I stanowił 80,4% funduszy własnych (68,8% w grudniu 2016 r.).

⁵ Każda zmiana funduszy własnych wynikająca z tytułu zaliczenia funduszu udziałowego wniesionego po 28 czerwca 2013 r. wymaga zgody KNF.

8 Spis wykresów

Wykres 2.1 Zmiany podstawowych wielkości charakteryzujących banki spółdzielcze	6
Wykres 2.2 Udziały sektora spółdzielczego (banki spółdzielcze i zrzeszające) w podstawowych wielkościach sektora bankowego (%).....	7
Wykres 2.3 Dynamika liczby udziałowców – osób fizycznych – banków spółdzielczych oraz funduszu udziałowego bilansowego i zaliczonego do FW (%)	8
Wykres 2.4 Zatrudnienie w bankach spółdzielczych i zrzeszających w okresie od 2010 r.....	8
Wykres 3.1 Aktywa i pasywa banków spółdzielczych (mld zł).....	9
Wykres 3.2 Banki spółdzielcze – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego, 2015.12 = 100	10
Wykres 3.3 Banki spółdzielcze – saldo (mld zł) i struktura należności od sektora niefinansowego i samorządowego (%).....	11
Wykres 3.4 Banki spółdzielcze – dynamika (2015.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%)	11
Wykres 3.5 Banki spółdzielcze – instrumenty dłużne i kapitałowe w relacji do aktywów (%).....	11
Wykres 3.6 Banki spółdzielcze – udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego (%).....	12
Wykres 3.7 Banki spółdzielcze – aktywa $\geq$ 500 mln zł – udział należności zagrożonych w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego oraz struktura należności wg podmiotów (%).	12
Wykres 3.8 Banki spółdzielcze – relacja rezerw celowych oraz odpisów aktualizujących do należności od sektora niefinansowego wg kategorii ryzyka (%)	13
Wykres 3.9 Banki spółdzielcze – dynamika depozytów	14
Wykres 3.10 Banki spółdzielcze – wartość depozytów	14
Wykres 3.11 Relacja kredytów sektora niefinansowego do depozytów tego sektora (%)	14
Wykres 3.12 Stopy procentowe NBP.....	15
Wykres 3.13 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników.....	16
Wykres 3.14 Banki spółdzielcze – rozliczenie zmian głównych składników wyniku odsetkowego	16
Wykres 3.15 ROA, ROE oraz C/I krajowych banków komercyjnych i banków spółdzielczych	17
Wykres 3.16 ROA, ROE oraz C/I banków spółdzielczych wg grup aktywów	17
Wykres 4.1 Rozwój systemu IPS począwszy od końca 2015 r.	18
Wykres 4.2 Liczba banków wg przynależności do IPS na koniec 2015 r. oraz na koniec marca 2018r.	19
Wykres 4.3 Podział aktywów ogółem pomiędzy grupy banków spółdzielczych, 2017.12.31	21
Wykres 4.4 Struktura aktywów według przynależności do IPS (%).....	21
Wykres 4.5 Struktura pasywów według przynależności do IPS (%)	22
Wykres 4.6 Podział należności od sektora niefinansowego i samorządowego pomiędzy grupy banków spółdzielczych, 2017.12.31	22
Wykres 4.7 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – dynamika należności od podmiotów sektora niefinansowego i samorządowego, 2015.12 = 100.....	22
Wykres 4.8 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS - struktura należności od sektora niefinansowego i samorządowego.....	23
Wykres 4.9 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – jakość należności (%)	23
Wykres 4.10 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – poziom wyrezerwowania należności zagrożonych od sektora niefinansowego wg zasad PSR (%).....	23
Wykres 4.11 Wynik finansowy netto według uczestnictwa w IPS, 2017.12.31	24
Wykres 4.12 Banki spółdzielcze IPS i poza IPS – wskaźniki efektywności.....	24
Wykres 4.13 Struktura aktywów i pasywów banków tworzących nowe zrzeszenie (%).....	25
Wykres 4.14 Jakość oraz poziom wyrezerwowania należności od sektora niefinansowego banków nowego zrzeszenia.....	26
Wykres 4.15 ROA, ROE oraz C/I banków założycieli PBA	27
Wykres 5.1 Banki zrzeszające – aktywa i pasywa (mld zł)	27
Wykres 5.2 Banki zrzeszające – dynamika należności od sektora niefinansowego i samorządowego wg podmiotów	28

Wykres 5.3 Banki zrzeszające – saldo (mld zł) i struktura (%) kredytów dla sektorów niefinansowego i samorządowego.....	29
Wykres 5.4 Banki zrzeszające – dynamika (2015.12 = 100) oraz udział w aktywach instrumentów dłużnych i kapitałowych (%).....	29
Wykres 5.5 Banki zrzeszające – udział należności ze stwierdzoną utratą wartości w należnościach od sektora niefinansowego i samorządowego (%).....	29
Wykres 5.6 Poziom wyzerowania należności od sektora niefinansowego ze stwierdzoną utratą wartości w bankach zrzeszających.....	30
Wykres 5.7 Banki zrzeszające – depozyty oraz ich dynamika.....	30
Wykres 5.8 Banki zrzeszające – rozliczenie zmian głównych składników rachunku wyników oraz wyniku odsetkowego.....	31
Wykres 5.9 Banki zrzeszające – ROA i ROE netto oraz C/I.....	31
Wykres 6.1 Wskaźniki LCR systemów ochrony instytucjonalnej oraz banków zrzeszających (%) – 2017.12.31	32
Wykres 7.1 Współczynniki wypłacalności (%) banków spółdzielczych i zrzeszających – 31.12.2017.	33

9 Spis tablic

Tabl. 2.1 Wybrane wskaźniki banków spółdzielczych.....	6
Tabl. 3.1 Banki spółdzielcze – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto.....	10
Tabl. 4.1 Udział banków nowego zrzeszenia w sektorze banków spółdzielczych – 2017.12.31.....	24
Tabl. 4.2 Banki spółdzielcze nowego zrzeszenia – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto.....	25
Tabl. 4.3 Banki spółdzielcze nowego zrzeszenia – dynamika i struktura należności od sektora niefinansowego i samorządowego (%).....	26
Tabl. 5.1 Banki zrzeszające – struktura i dynamika kredytów i innych należności brutto ogółem oraz udział należności zagrożonych brutto.....	28
Tabl. 7.1 Rozkład liczby banków spółdzielczych według przedziałów łącznego współczynnika kapitałowego..	33

10 Spis załączników

Załącznik nr 1. Udziałowcy
Załącznik nr 2. Bilans
Załącznik nr 3. Rachunek wyników
Załącznik nr 4. Przychody, koszty i wynik odsetkowy
Załącznik nr 5. Efektywność
Załącznik nr 6. Należności sektorów niefinansowego i samorządowego w układzie podmiotowym
Załącznik nr 7. Depozyty

Opracowano w Wydziale Analiz i Metodyk

Departamentu Bankowości Spółdzielczej

ZAŁĄCZNIKI

Wyszczególnienie ¹⁾	Liczba udziałowców			Fundusz udziałowy opłacony (tys. zł)			Fundusz udziałowy opłacony przypadający na 1 udziałowca (tys. zł)		
	ogółem	osoby fizyczne	osoby prawne	ogółem	osoby fizyczne	osoby prawne	ogółem	osoby fizyczne	osoby prawne
marzec 2012									
razem	1 068 202	1 064 172	4 030	710 396	637 561	72 835	0,67	0,60	18,07
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	549	378	171	112 840	67 050	45 790	205,54	177,38	267,78
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,04	4,24	15,88	10,52	62,87	x	x	x
grudzień 2012									
razem	1 051 897	1 048 261	3 636	730 718	646 670	84 048	0,69	0,62	23,12
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	526	367	159	115 077	65 146	49 931	218,78	177,51	314,03
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,04	4,37	15,75	10,07	59,41	x	x	x
grudzień 2013									
razem	1 034 448	1 030 891	3 557	736 632	640 870	95 761	0,71	0,62	26,92
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	503	342	161	104 102	56 432	47 670	206,96	165,01	296,09
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,03	4,53	14,13	8,81	49,78	x	x	x
grudzień 2014									
razem	1 012 568	1 008 993	3 575	692 492,6	611 837,3	80 655,3	0,68	0,61	22,56
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	485	347	138	94 132,0	57 329,2	36 802,8	194,09	165,21	266,69
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,03	3,86	13,59	9,37	45,63	x	x	x
grudzień 2015									
razem	994 263	990 933	3 330	595 970,9	547 209,0	48 761,9	0,60	0,55	14,64
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	458	329	129	69 996,1	48 789,0	21 207,2	152,83	148,29	164,40
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,05	0,03	3,87	11,74	8,92	43,49	x	x	x
grudzień 2016									
razem	979 842	976 638	3 204	552 675,7	509 995,1	42 680,7	0,56	0,52	13,32
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	403	314	89	61 454,6	44 943,9	16 510,7	152,49	143,13	185,51
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,04	0,03	2,78	11,12	8,81	38,68	x	x	x
grudzień 2017									
razem	969 171	966 020	3 151	503 218,4	462 901,3	40 317,1	0,52	0,48	12,80
w tym członkowie posiadający 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego	370	286	84	51 730,7	35 622,4	16 108,4	139,81	124,55	191,77
udział członków posiadających 5% lub więcej funduszu udziałowego opłaconego (%)	0,04	0,03	2,67	10,28	7,70	39,95	x	x	x

¹⁾dane z ankiet

Banki zrzeszające									
	mln zł								
	2015.12	2016.03	2016.06	2016.09	2016.12	2017.03	2017.06	2017.09	2017.12
Aktywa									
Kasa i operacje z NBP	1 980,1	1 873,1	1 370,3	2 399,8	2 757,7	2 932,1	2 786,6	3 909,1	2 827,5
Należności od sektora finansowego	1 876,7	1 926,8	2 020,6	2 179,3	1 914,8	1 886,6	2 077,9	1 885,3	2 122,5
Należności od sektora niefinansowego	10 889,7	10 702,6	10 588,2	10 574,7	10 610,5	10 615,6	10 646,0	10 832,0	10 598,7
Należności od instytucji rządowych i samorządowych	1 000,4	968,7	990,4	1 124,2	1 636,5	1 584,7	1 531,2	1 532,2	1 976,7
Instrumenty dłużne i kapitałowe	15 182,2	16 272,9	18 081,4	17 787,2	19 397,4	22 086,3	21 713,9	21 593,0	24 518,3
w tym:									
Skarbu Państwa	8 188,5	8 729,9	9 570,5	10 989,0	12 339,3	15 035,0	15 558,1	15 621,6	15 490,7
NBP	3 640,4	4 133,1	4 921,8	3 121,2	3 974,4	3 976,7	3 129,7	2 611,3	5 732,3
Rzeczowe aktywa trwałe	188,7	183,9	178,8	174,9	179,1	168,3	163,1	158,4	162,3
Wartości niematerialne i prawne	86,2	81,3	79,3	81,8	84,3	79,8	76,1	73,6	82,1
Inne	334,6	332,3	355,1	342,0	880,9	916,5	869,3	841,7	888,3
Razem	31 538,5	32 341,6	33 664,0	34 664,0	37 461,1	40 269,8	39 864,0	40 825,3	43 176,3
Pasywa									
Operacje z bankiem centralnym	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0	0,5	0,1	0,1	0,1
Zobowiązania wobec sektora finansowego	26 862,9	27 638,1	28 667,4	29 668,9	32 397,8	35 308,1	34 842,3	35 883,4	38 223,7
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	2 759,7	2 741,1	2 893,0	2 908,6	3 029,3	2 901,5	2 892,8	2 841,4	2 869,4
Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorz.	221,0	232,5	208,9	227,1	232,9	205,9	197,7	151,3	159,1
Kapitały	1 307,2	1 347,7	1 454,1	1 465,9	1 388,5	1 621,2	1 634,8	1 688,6	1 625,0
w tym									
kapitał akcyjny / udziałowy	602,3	614,3	628,6	628,6	647,6	682,9	682,9	721,1	734,4
wynik roku bieżącego	33,9	10,1	153,4	164,2	50,9	13,8	10,3	4,1	17,4
Inne pasywa	387,7	382,2	440,5	393,5	412,4	232,5	296,3	260,4	299,1
Razem	31 538,5	32 341,6	33 664,0	34 664,0	37 461,1	40 269,8	39 864,0	40 825,3	43 176,3

Banki spółdzielcze									
	mln zł								
	2015.12	2016.03	2016.06	2016.09	2016.12	2017.03	2017.06	2017.09	2017.12
Aktywa									
Kasa i operacje z NBP	2 110,5	2 082,8	2 220,7	2 251,3	2 261,7	2 285,1	2 316,5	2 323,3	2 390,2
Należności od sektora finansowego	26 141,7	27 129,5	27 886,9	28 660,8	32 013,7	34 530,0	33 230,0	34 011,2	37 214,4
Należności od sektora niefinansowego	58 043,8	58 911,5	59 971,8	60 776,9	60 044,1	60 736,8	61 863,0	62 696,4	61 634,1
Należności od instytucji rządowych i samorządowych	6 201,6	6 088,1	5 979,4	5 868,4	6 328,3	6 156,4	6 097,7	6 164,1	7 210,3
Instrumenty dłużne i kapitałowe	12 036,2	13 797,4	15 272,4	15 191,2	16 634,6	15 511,5	16 219,6	16 244,4	18 228,4
w tym:									
Skarbu Państwa	3 700,6	3 600,5	3 763,7	3 728,7	4 033,4	4 260,2	4 375,5	4 381,7	4 446,5
NBP	5 123,2	7 255,1	8 271,3	7 903,2	9 674,2	8 361,8	8 689,4	8 591,5	10 343,6
Rzeczowe aktywa trwałe	2 391,1	2 388,9	2 383,4	2 367,4	2 369,0	2 368,2	2 361,2	2 341,1	2 356,6
Wartości niematerialne i prawne	36,8	34,4	34,5	35,4	38,4	37,3	36,1	35,2	38,2
Inne	971,6	1 104,6	992,5	1 101,6	1 012,1	1 126,4	1 212,8	1 188,2	1 198,8
Razem	107 933,2	111 537,4	114 741,6	116 253,1	120 701,8	122 751,8	123 336,8	125 004,1	130 271,0
Pasywa									
Operacje z bankiem centralnym	2,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,1	0,0	0,0
Zobowiązania wobec sektora finansowego	1 743,2	1 774,8	1 763,9	1 586,4	1 512,9	1 413,9	1 382,3	1 273,4	1 223,3
Zobowiązania wobec sektora niefinansowego	86 688,9	88 204,7	90 345,8	91 402,9	97 127,3	97 573,1	98 114,2	99 314,1	105 782,4
Zobowiązania wobec sektora instytucji rządowych i samorz.	7 159,1	8 557,7	9 500,0	9 973,6	9 017,9	10 321,9	10 204,7	10 563,7	9 752,8
Kapitały	10 665,6	10 897,8	10 999,5	11 153,7	11 110,7	11 954,7	12 130,9	12 297,1	11 845,3
w tym									
kapitał akcyjny / udziałowy	589,5	578,4	572,9	570,0	556,3	551,7	517,2	514,6	505,7
wynik roku bieżącego	462,8	202,4	362,8	522,7	580,4	237,1	441,6	619,6	697,5
Inne pasywa	1 674,3	2 102,4	2 132,2	2 136,4	1 932,9	1 487,8	1 504,6	1 555,8	1 667,3
Razem	107 933,2	111 537,4	114 741,6	116 253,1	120 701,8	122 751,8	123 336,8	125 004,1	130 271,0

	Banki zrzyszające									Banki spółdzielcze								
	mln zł																	
	15.12	16.03	16.06	16.09	16.12	17.03	17.06	17.09	17.12	15.12	16.03	16.06	16.09	16.12	17.03	17.06	17.09	17.12
Przychody odsetkowe	887,2	212,7	422,8	633,5	867,1	247,6	485,6	740,6	1 037,8	4 227,1	1 035,3	2 088,0	3 169,4	4 270,3	1 100,7	2 232,2	3 378,6	4 610,6
Koszty odsetkowe	441,9	105,8	218,3	337,4	465,6	136,0	275,0	415,6	563,1	1 080,7	252,2	505,2	761,4	1 014,4	253,8	507,8	762,4	1 025,5
Wynik odsetkowy	445,3	106,8	204,6	296,1	401,4	111,6	210,6	325,1	474,8	3 146,4	783,1	1 582,8	2 408,0	3 255,8	846,9	1 724,5	2 616,2	3 585,0
w tym:																		
od banków	-310,5	-76,1	-156,8	-242,0	-337,6	-103,9	-211,3	-319,7	-434,5	389,5	95,6	195,5	302,6	422,8	128,1	259,8	393,1	528,6
od osób prywatnych	33,8	9,0	18,2	27,5	38,4	10,8	21,5	33,0	48,2	14,6	17,4	41,2	72,7	110,2	32,0	73,4	122,6	176,2
Wynik pozaodsetkowy	142,4	36,4	273,6	313,8	303,1	34,0	71,8	104,9	170,9	1 085,7	273,2	549,8	826,3	1 112,1	263,7	535,7	809,1	1 091,2
wynik z prowizji	87,9	24,2	49,0	74,8	100,0	23,3	47,4	70,6	95,9	1 014,7	250,4	507,2	764,5	1 026,0	256,4	514,1	772,7	1 035,5
pozostały wynik pozaodsetkowy	54,5	12,2	224,7	239,1	203,1	10,6	24,5	34,3	75,0	70,9	22,8	42,6	61,8	86,1	7,3	21,6	36,4	55,7
Wynik działalności bankowej	587,7	143,3	478,2	610,0	704,5	145,5	282,4	430,0	645,7	4 232,1	1 056,3	2 132,6	3 234,3	4 367,9	1 110,6	2 260,2	3 425,3	4 676,2
Pozostałe przychody i koszty	32,5	4,7	10,2	14,0	20,4	7,6	10,3	15,4	8,6	74,6	21,7	53,0	72,8	131,9	20,9	62,2	94,7	154,4
Koszty operacyjne	403,0	98,5	201,1	299,7	404,6	93,1	189,9	294,5	422,9	3 296,1	744,4	1 534,8	2 306,3	3 154,5	742,0	1 533,4	2 313,4	3 177,2
w tym: koszty pracy	151,6	38,1	74,2	108,3	143,4	36,2	72,2	107,2	147,0	1 990,4	479,1	977,5	1 473,1	1 993,9	487,4	1 000,8	1 512,5	2 060,2
Rezerwy	136,7	28,3	80,1	91,9	228,9	45,4	88,1	141,9	197,8	384,2	74,9	176,9	307,4	545,8	89,9	219,2	391,0	700,0
w tym: rezerwy celowe	147,7	37,4	75,9	88,2	211,6	45,6	74,9	117,3	193,0	311,7	53,9	138,9	247,7	459,1	66,5	176,0	326,4	620,4
Wynik finansowy brutto	52,8	15,1	204,2	218,8	78,4	14,7	14,7	9,1	33,6	627,0	258,8	473,9	693,5	798,2	299,2	568,9	814,7	954,3
Podatek dochodowy	18,9	5,1	50,7	54,6	27,5	0,9	4,4	5,0	16,2	164,2	56,3	111,1	170,8	217,8	62,1	127,4	195,1	256,8
Wynik finansowy netto	33,9	10,1	153,4	164,2	50,9	13,8	10,3	4,1	17,4	462,8	202,4	362,8	522,7	580,4	237,1	441,6	619,6	697,5

Załącznik nr 4. Przychody, koszty i wynik odsetkowy

mln zł	Przychody odsetkowe			Koszty odsetkowe			Wynik odsetkowy		
	2016.12	2017.12	różnica	2016.12	2017.12	różnica	2016.12	2017.12	różnica
Banki zrzeszające									
Razem	867,1	1 037,8	170,8	465,6	563,1	97,4	401,4	474,8	73,3
Sektor finansowy	141,5	137,3	-4,2	415,8	514,3	98,4	-274,3	-377,0	-102,7
banki centralne instrumenty dłużne	64,2	59,0	-5,1	0,0	0,0	0,0	64,2	59,0	-5,1
banki centralne - pozostałe	1,7	1,7	0,1	0,0	0,6	0,5	1,6	1,2	-0,5
banki	61,1	60,5	-0,6	398,7	495,0	96,2	-337,6	-434,5	-96,9
pozostałe instytucje finansowe	14,6	16,1	1,5	17,1	18,7	1,6	-2,5	-2,7	-0,2
Sektor niefinansowy	420,9	455,7	34,8	28,5	28,2	-0,3	392,4	427,5	35,1
przedsiębiorstwa	264,5	285,8	21,3	8,1	9,5	1,4	256,3	276,3	20,0
gospodarstwa domowe	154,4	167,8	13,4	18,7	17,3	-1,3	135,8	150,5	14,7
przedsiębiorcy indywidualni	43,7	44,0	0,3	0,4	0,5	0,1	43,3	43,5	0,2
osoby prywatne	56,2	64,7	8,4	17,9	16,5	-1,4	38,4	48,2	9,8
rolnicy indywidualni	54,5	59,1	4,7	0,4	0,4	0,0	54,1	58,7	4,7
instytucje niekomercyjne	2,1	2,1	0,1	1,7	1,3	-0,4	0,3	0,8	0,5
IRIS	304,6	444,8	140,2	21,3	20,6	-0,7	283,3	424,2	140,9
instytucje rządowe - instrumenty dłużne	251,3	378,2	126,9	0,0	0,0	0,0	251,3	378,2	126,9
instytucje rządowe - pozostałe	9,8	9,2	-0,6	17,7	17,8	0,1	-7,8	-8,6	-0,8
samorządy	43,5	57,3	13,9	1,9	1,8	-0,1	41,6	55,6	14,0
FUS	0,0	0,0	0,0	1,7	1,0	-0,7	-1,7	-1,0	0,7
Banki spółdzielcze									
Razem	4 270,3	4 610,6	340,3	1014,4	1025,4	11,1	3 255,9	3 585,1	329,2
Sektor finansowy	565,9	679,8	113,9	41,3	35,8	-5,5	524,6	644,0	119,4
banki centralne instrumenty dłużne	87,1	106,0	18,9	0,0	0,0	0,0	87,1	106,0	18,9
banki centralne - pozostałe	6,5	8,2	1,8	0,0	0,0	0,0	6,5	8,2	1,8
banki	444,1	544,8	100,7	21,3	16,2	-5,1	422,8	528,6	105,8
pozostałe instytucje finansowe	28,3	20,8	-7,5	20,0	19,6	-0,4	8,2	1,2	-7,0
Sektor niefinansowy	3 379,7	3 591,3	211,6	896,2	908,4	12,2	2 483,5	2 682,9	199,4
przedsiębiorstwa	997,3	1 078,2	80,9	59,0	58,1	-0,9	938,3	1 020,1	81,8
gospodarstwa domowe	2 351,1	2 480,2	129,2	821,5	834,9	13,5	1 529,6	1 645,3	115,7
przedsiębiorcy indywidualni	594,7	619,1	24,4	6,8	7,2	0,3	587,9	611,9	24,1
osoby prywatne	915,9	994,2	78,3	805,7	818,0	12,4	110,2	176,2	66,0
rolnicy indywidualni	840,5	866,9	26,4	9,0	9,8	0,7	831,4	857,1	25,7
instytucje niekomercyjne	31,3	32,9	1,6	15,7	15,4	-0,3	15,7	17,5	1,9
IRIS	324,7	339,5	14,8	76,8	81,2	4,4	247,9	258,3	10,4
instytucje rządowe - instrumenty dłużne	83,7	96,7	13,0	0,0	0,0	0,0	83,7	96,7	13,0
instytucje rządowe - pozostałe	56,1	53,0	-3,1	1,6	1,2	-0,4	54,4	51,8	-2,7
samorządy	185,0	189,8	4,9	75,2	80,0	4,8	109,7	109,8	0,1
FUS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Banki zrzeszające									
	15.12	16.03	16.06	16.09	16.12	17.03	17.06	17.09	17.12
Podział wyniku działalności bankowej (%)									
Wynik odsetkowy	75,8	74,6	42,8	48,6	57,0	76,7	74,6	75,6	73,5
w tym:									
od banków	-52,8	-53,1	-32,8	-39,7	-47,9	-71,4	-74,8	-74,3	-67,3
od osób prywatnych	5,7	6,3	3,8	4,5	5,4	7,4	7,6	7,7	7,5
Wynik pozaodsetkowy	24,2	25,4	57,2	51,4	43,0	23,3	25,4	24,4	26,5
wynik z prowizji	15,0	16,9	10,2	12,3	14,2	16,0	16,8	16,4	14,9
pozostały wynik pozaodsetkowy	9,3	8,5	47,0	39,2	28,8	7,3	8,7	8,0	11,6
Wynik działalności bankowej	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Saldo rezerw celowych	25,1	26,1	15,9	14,5	30,0	31,3	26,5	27,3	29,9
Saldo pozostałych rezerw	-1,9	-6,4	0,9	0,6	2,5	-0,2	4,7	5,7	0,7
Koszty operacyjne	68,6	68,8	42,0	49,1	57,4	64,0	67,2	68,5	65,5
w tym koszty pracy	25,8	26,6	15,5	17,8	20,4	24,8	25,5	24,9	22,8
Wynik finansowy brutto	9,0	10,6	42,7	35,9	11,1	10,1	5,2	2,1	5,2
Podatek dochodowy	3,2	3,5	10,6	9,0	3,9	0,6	1,6	1,2	2,5
Wynik finansowy netto	5,8	7,0	32,1	26,9	7,2	9,5	3,7	1,0	2,7
Wyniki / średnie aktywa (%)									
Przychody odsetkowe	2,9	2,6	2,6	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,6
Koszty odsetkowe	1,4	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Wynik odsetkowy (marża)	1,4	1,3	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2
w tym:									
od banków	-1,0	-0,9	-1,0	-1,0	-1,0	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1
od osób prywatnych	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Wynik pozaodsetkowy	0,5	0,4	1,7	1,3	0,9	0,3	0,4	0,4	0,4
wynik z prowizji	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2
pozostały wynik pozaodsetkowy	0,2	0,2	1,4	1,0	0,6	0,1	0,1	0,1	0,2
Wynik działalności bankowej	1,9	1,8	2,9	2,5	2,1	1,5	1,4	1,4	1,6
Saldo rezerw celowych	0,5	0,5	0,5	0,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,5
Saldo pozostałych rezerw	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0
Koszty operacyjne	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	0,9	1,0	1,0	1,1
w tym koszty pracy	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Wynik finansowy brutto (ROA brutto)	0,2	0,2	1,2	0,9	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1
Podatek dochodowy	0,1	0,1	0,3	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Wynik finansowy netto (ROA netto)	0,1	0,1	0,9	0,7	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
Efektywność									
ROA brutto (%)	0,2	0,2	1,2	0,9	0,2	0,1	0,1	0,0	0,1
ROA netto (%)	0,1	0,1	0,9	0,7	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0
ROE brutto (%)	4,3	4,7	30,6	21,2	5,6	3,7	1,8	0,8	2,1
ROE netto (%)	2,7	3,1	23,0	15,9	3,6	3,5	1,3	0,3	1,1
C/I (%)	65,0	66,6	41,2	48,0	55,8	60,8	64,9	66,1	64,6
aktywa/zatrudnienie (tys. zł)	16 324,3	17 653,7	18 754,3	19 628,5	21 616,3	23 563,3	23 190,3	24 071,5	25 900,6
wynik finansowy brutto / zatrudnienie (tys. zł)	27,3	33,1	227,5	165,2	45,3	34,4	17,1	7,2	20,2
wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	17,6	22,0	171,0	124,0	29,4	32,4	12,0	3,2	10,4
koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	78,5	83,1	82,7	81,8	82,7	84,6	83,9	84,3	88,2

Banki spółdzielcze									
	15.12	6.03	16.06	16.09	16.12	17.03	17.06	17.09	17.12
Podział wyniku działalności bankowej (%)									
Wynik odsetkowy	74,3	74,1	74,2	74,5	74,5	76,3	76,3	76,4	76,7
w tym:									
od banków	9,2	9,1	9,2	9,4	9,7	11,5	11,5	11,5	11,3
od osób prywatnych	0,3	1,6	1,9	2,2	2,5	2,9	3,2	3,6	3,8
Wynik pozaodsetkowy	25,7	25,9	25,8	25,5	25,5	23,7	23,7	23,6	23,3
wynik z prowizji	24,0	23,7	23,8	23,6	23,5	23,1	22,7	22,6	22,1
pozostały wynik pozaodsetkowy	1,7	2,2	2,0	1,9	2,0	0,7	1,0	1,1	1,2
Wynik działalności bankowej	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Saldo rezerw celowych	7,4	5,1	6,5	7,7	10,5	6,0	7,8	9,5	13,3
Saldo pozostałych rezerw	1,7	2,0	1,8	1,8	2,0	2,1	1,9	1,9	1,7
Koszty operacyjne	77,9	70,5	72,0	71,3	72,2	66,8	67,8	67,5	67,9
w tym koszty pracy	47,0	45,4	45,8	45,5	45,6	43,9	44,3	44,2	44,1
Wynik finansowy brutto	14,8	24,5	22,2	21,4	18,3	26,9	25,2	23,8	20,4
Podatek dochodowy	3,9	5,3	5,2	5,3	5,0	5,6	5,6	5,7	5,5
Wynik finansowy netto	10,9	19,2	17,0	16,2	13,3	21,4	19,5	18,1	14,9
Wyniki / średnie aktywa (%)									
Przychody odsetkowe	4,0	3,8	3,7	3,7	3,7	3,6	3,7	3,7	3,7
Koszty odsetkowe	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
Wynik odsetkowy (marża)	3,0	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	2,9
w tym:									
od banków	0,4	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
od osób prywatnych	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Wynik pozaodsetkowy	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9
wynik z prowizji	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,8
pozostały wynik pozaodsetkowy	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Wynik działalności bankowej	4,0	3,8	3,8	3,8	3,8	3,7	3,7	3,7	3,8
Saldo rezerw celowych	0,3	0,2	0,2	0,3	0,4	0,2	0,3	0,4	0,5
Saldo pozostałych rezerw	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Koszty operacyjne	3,1	2,7	2,8	2,7	2,8	2,4	2,5	2,5	2,6
w tym koszty pracy	1,9	1,7	1,8	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6	1,7
Wynik finansowy brutto (ROA brutto)	0,6	0,9	0,9	0,8	0,7	1,0	0,9	0,9	0,8
Podatek dochodowy	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Wynik finansowy netto (ROA netto)	0,4	0,7	0,7	0,6	0,5	0,8	0,7	0,7	0,6
Efektywność									
ROA brutto (%)	0,6	0,9	0,9	0,8	0,7	1,0	0,9	0,9	0,8
ROA netto (%)	0,4	0,7	0,7	0,6	0,5	0,8	0,7	0,7	0,6
ROE brutto (%)	5,9	9,6	8,7	8,5	7,3	10,2	9,6	9,1	7,9
ROE netto (%)	4,4	7,5	6,7	6,4	5,3	8,1	7,4	6,9	5,8
C/I (%)	76,5	69,1	70,2	69,7	70,1	65,6	66,0	65,7	65,8
aktywa/zatrudnienie (tys. zł)	3 377,5	3 512,8	3 622,1	3 687,6	3 839,4	3 907,1	3 927,9	3 985,6	4 185,4
wynik finansowy brutto / zatrudnienie (tys. zł)	19,6	32,6	29,9	29,3	25,4	38,1	36,2	34,6	30,7
wynik finansowy netto / zatrudnienie (tys. zł)	14,5	25,5	22,9	22,1	18,5	30,2	28,1	26,3	22,4
koszty pracy / zatrudnienie (tys. zł)	62,3	60,4	61,7	62,3	63,4	62,1	63,7	64,3	66,2

Załącznik nr 6. Należności od sektora niefinansowego w układzie podmiotowym

Data	Ogółem	Sektor niefinansowy	Duże przedsiębiorstwa	MSP	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby prywatne	Rolnicy indywidualni	Institucje niekomercyjne	Samorządy
Banki zrzeszające									
mln zł									
2015.12	12 931,3	11 724,0	645,3	6 779,8	984,1	1 475,3	1 796,8	42,8	1 207,3
2016.03	12 740,8	11 564,3	606,8	6 654,4	988,6	1 501,3	1 770,8	42,4	1 176,5
2016.06	12 678,3	11 480,5	571,2	6 571,0	990,1	1 532,3	1 775,3	40,6	1 197,8
2016.09	12 621,8	11 290,2	621,2	6 298,1	982,1	1 570,6	1 775,3	42,9	1 331,6
2016.12	13 208,3	11 348,1	605,3	6 268,6	1 023,8	1 624,0	1 784,2	42,1	1 860,3
2017.03	13 164,6	11 355,6	621,9	6 222,1	1 002,1	1 683,1	1 784,0	42,5	1 809,0
2017.06	13 153,6	11 395,6	621,0	6 262,7	954,6	1 709,7	1 804,6	43,1	1 758,0
2017.09	13 352,2	11 582,8	646,1	6 327,2	952,9	1 787,5	1 825,1	44,1	1 769,3
2017.12	13 684,7	11 410,7	598,3	6 197,2	937,2	1 824,3	1 810,6	43,0	2 274,0
struktura podmiotowa (%)									
2015.12	100,0	90,7	5,0	52,4	7,6	11,4	13,9	0,3	9,3
2016.03	100,0	90,8	4,8	52,2	7,8	11,8	13,9	0,3	9,2
2016.06	100,0	90,6	4,5	51,8	7,8	12,1	14,0	0,3	9,4
2016.09	100,0	89,5	4,9	49,9	7,8	12,4	14,1	0,3	10,5
2016.12	100,0	85,9	4,6	47,5	7,8	12,3	13,5	0,3	14,1
2017.03	100,0	86,3	4,7	47,3	7,6	12,8	13,6	0,3	13,7
2017.06	100,0	86,6	4,7	47,6	7,3	13,0	13,7	0,3	13,4
2017.09	100,0	86,7	4,8	47,4	7,1	13,4	13,7	0,3	13,3
2017.12	100,0	83,4	4,4	45,3	6,8	13,3	13,2	0,3	16,6
udział należności zagrożonych (%)									
2015.12	22,3	24,4	8,7	33,6	26,8	9,2	7,2	0,7	1,4
2016.03	23,0	25,2	9,3	34,9	27,2	9,2	7,1	0,6	1,4
2016.06	23,1	25,4	10,1	34,8	29,8	9,4	7,4	0,6	1,3
2016.09	20,9	23,2	9,1	31,8	30,2	8,4	7,6	0,6	1,0
2016.12	15,2	17,6	8,8	23,2	25,1	7,7	5,9	0,9	0,6
2017.03	15,3	17,7	8,7	23,5	25,2	7,8	6,0	0,9	0,2
2017.06	15,9	18,3	9,0	24,1	27,0	8,0	7,0	0,9	0,2
2017.09	15,6	17,9	8,7	23,3	28,7	6,8	8,2	0,9	0,2
2017.12	13,6	16,3	6,7	20,9	28,0	6,4	8,2	5,2	0,0

Załącznik nr 6. Należności od sektora niefinansowego w układzie podmiotowym

Data	Ogółem	Sektor niefinansowy	Duże przedsiębiorstwa	MSP	Przedsiębiorcy indywidualni	Osoby prywatne	Rolnicy indywidualni	Instytucje niekomercyjne	Samorządy
Banki spółdzielcze									
mln zł									
2015.12	65 408,4	59 234,3	409,7	18 071,8	9 525,0	13 532,0	17 152,1	543,7	6 174,1
2016.03	66 184,9	60 120,2	434,1	18 361,7	9 733,6	13 748,6	17 305,2	537,0	6 064,7
2016.06	67 179,7	61 236,0	422,6	18 517,2	9 826,5	14 305,0	17 623,0	541,6	5 943,7
2016.09	67 963,6	62 130,3	420,2	18 710,4	9 876,8	14 798,5	17 763,9	560,6	5 833,4
2016.12	67 869,0	61 555,0	386,9	18 515,5	9 680,1	15 051,0	17 341,0	580,5	6 314,0
2017.03	68 436,6	62 296,1	377,3	18 606,2	9 880,6	15 381,3	17 477,0	573,7	6 140,5
2017.06	69 502,2	63 422,6	379,9	18 646,7	9 972,6	16 028,0	17 817,1	578,3	6 079,6
2017.09	70 501,4	64 353,9	411,4	18 749,2	10 015,1	16 535,0	18 037,0	606,2	6 147,4
2017.12	71 129,9	63 935,1	406,9	18 603,2	9 863,0	16 720,4	17 721,3	620,3	7 194,7
struktura podmiotowa (%)									
2015.12	100,0	90,6	0,6	27,6	14,6	20,7	26,2	0,8	9,4
2016.03	100,0	90,8	0,7	27,7	14,7	20,8	26,1	0,8	9,2
2016.06	100,0	91,2	0,6	27,6	14,6	21,3	26,2	0,8	8,8
2016.09	100,0	91,4	0,6	27,5	14,5	21,8	26,1	0,8	8,6
2016.12	100,0	90,7	0,6	27,3	14,3	22,2	25,6	0,9	9,3
2017.03	100,0	91,0	0,6	27,2	14,4	22,5	25,5	0,8	9,0
2017.06	100,0	91,3	0,5	26,8	14,3	23,1	25,6	0,8	8,7
2017.09	100,0	91,3	0,6	26,6	14,2	23,5	25,6	0,9	8,7
2017.12	100,0	89,9	0,6	26,2	13,9	23,5	24,9	0,9	10,1
udział należności zagrożonych (%)									
2015.12	6,1	6,7	7,2	12,0	9,5	4,1	1,7	1,6	0,0
2016.03	5,9	6,5	6,8	11,5	9,4	4,0	1,7	1,6	0,0
2016.06	6,2	6,8	7,2	12,6	9,8	3,9	1,7	1,6	0,0
2016.09	6,7	7,4	7,3	14,2	10,0	3,8	1,8	1,9	0,0
2016.12	7,1	7,8	6,9	15,1	10,7	3,7	2,1	2,4	0,1
2017.03	7,2	7,9	7,1	15,4	10,5	3,6	2,3	2,5	0,1
2017.06	7,1	7,8	7,1	15,6	10,2	3,5	2,3	2,4	0,1
2017.09	7,3	8,0	6,4	16,1	10,6	3,4	2,5	2,5	0,1
2017.12	7,5	8,3	7,4	16,9	11,0	3,4	2,8	1,5	0,0

Banki zrzeszające									
	mln zł								
	2015.12	2016.03	2016.06	2016.09	2016.12	2017.03	2017.06	2017.09	2017.12
Ogółem	28 033,1	29 112,6	30 045,6	30 800,7	34 321,8	36 645,7	35 223,5	36 070,1	39 402,2
depozyty bieżące	6 192,5	6 835,2	7 003,3	7 231,2	7 168,2	7 789,9	7 884,3	8 005,2	7 981,9
depozyty terminowe	21 840,7	22 277,4	23 042,2	23 569,5	27 153,6	28 855,8	27 339,2	28 064,9	31 420,3
Sektor finansowy	25 235,8	26 314,4	27 129,3	27 853,0	31 254,8	33 709,1	32 339,5	33 245,9	36 549,4
depozyty bieżące	4 231,1	4 925,4	5 046,3	5 230,2	5 115,5	5 732,2	5 784,3	5 921,7	5 899,3
depozyty terminowe	21 004,7	21 389,0	22 082,9	22 622,7	26 139,3	27 976,9	26 555,2	27 324,1	30 650,1
Sektor niefinansowy	2 577,2	2 566,1	2 708,0	2 721,2	2 837,8	2 733,2	2 687,1	2 676,4	2 704,4
depozyty bieżące	1 823,8	1 857,4	1 897,5	1 937,4	1 985,9	1 994,8	2 041,4	2 010,1	2 036,1
depozyty terminowe	753,4	708,7	810,5	783,8	851,9	738,4	645,7	666,4	668,3
w tym:									
przedsiębiorstwa	821,7	841,0	964,2	990,0	1 072,1	987,8	1 005,0	959,0	978,5
depozyty bieżące	484,9	491,5	520,0	556,0	588,1	597,9	636,1	570,4	590,6
depozyty terminowe	336,8	349,5	444,2	434,0	484,0	389,9	369,0	388,5	387,9
gospodarstwa domowe	1 546,7	1 539,2	1 554,0	1 535,3	1 576,1	1 555,0	1 473,7	1 480,6	1 485,2
depozyty bieżące	1 228,9	1 253,9	1 267,6	1 263,7	1 301,4	1 291,6	1 285,2	1 293,9	1 298,7
depozyty terminowe	317,7	285,2	286,4	271,7	274,7	263,4	188,5	186,7	186,5
w tym:									
osoby prywatne	1 322,4	1 332,0	1 331,5	1 307,6	1 327,4	1 338,6	1 265,0	1 260,8	1 238,7
depozyty bieżące	1 066,7	1 095,8	1 099,6	1 087,7	1 112,4	1 124,7	1 121,4	1 118,0	1 100,5
depozyty term.	255,7	236,2	231,9	219,9	215,0	213,9	143,6	142,8	138,1
Sektor budżetowy	220,2	232,1	208,3	226,5	229,1	203,4	196,8	147,8	148,3
depozyty bieżące	137,6	52,4	59,5	63,6	66,7	62,9	58,6	73,3	46,4
depozyty terminowe	82,6	179,7	148,8	162,9	162,4	140,5	138,2	74,5	101,9
Banki spółdzielcze									
Ogółem	93 855,5	96 766,8	99 844,5	101 261,0	106 012,8	107 690,3	108 075,2	109 584,2	115 215,7
depozyty bieżące	46 688,9	47 875,0	50 101,9	50 633,8	56 063,7	55 024,6	55 365,4	56 893,2	63 460,9
depozyty terminowe	47 166,7	48 891,8	49 742,7	50 627,2	49 949,1	52 665,6	52 709,7	52 691,0	51 754,9
Sektor finansowy	425,1	421,5	420,9	341,5	309,6	249,5	232,5	195,0	176,4
depozyty bieżące	40,1	26,1	33,2	35,7	43,2	39,6	36,2	33,7	35,4
depozyty terminowe	385,0	395,4	387,7	305,8	266,4	209,9	196,2	161,3	141,0
Sektor niefinansowy	86 332,3	87 845,5	89 974,9	91 001,3	96 734,8	97 164,5	97 681,9	98 865,3	105 316,4
depozyty bieżące	40 616,9	41 635,0	43 259,0	43 688,1	48 300,2	47 895,4	48 348,4	49 386,1	55 127,5
depozyty terminowe	45 715,4	46 210,5	46 715,9	47 313,2	48 434,6	49 269,1	49 333,5	49 479,2	50 188,9
w tym:									
przedsiębiorstwa	7 437,6	6 710,6	6 966,8	7 154,8	7 756,6	7 259,6	7 291,5	7 600,4	8 601,2
depozyty bieżące	4 134,3	3 478,5	3 666,9	3 862,0	4 408,8	3 920,1	4 083,7	4 400,7	5 461,6
depozyty terminowe	3 303,3	3 232,1	3 300,0	3 292,8	3 347,8	3 339,6	3 207,8	3 199,6	3 139,6
gospodarstwa domowe	76 334,8	78 386,7	80 164,5	80 707,6	86 138,0	86 883,9	87 239,1	87 960,3	93 654,3
depozyty bieżące	34 880,9	36 412,5	37 706,4	37 692,4	42 023,8	41 959,9	42 111,6	42 722,6	47 626,1
depozyty terminowe	41 453,8	41 974,2	42 458,2	43 015,2	44 114,2	44 924,0	45 127,5	45 237,8	46 028,2
w tym:									
osoby prywatne	62 451,2	64 298,6	65 900,2	66 867,3	69 443,6	71 289,3	71 987,3	72 581,0	75 030,2
depozyty bieżące	21 804,4	23 088,8	24 226,0	24 601,2	26 135,4	27 179,3	27 678,0	28 144,7	29 829,3
depozyty term.	40 646,8	41 209,8	41 674,2	42 266,1	43 308,2	44 110,0	44 309,3	44 436,3	45 200,9
Sektor budżetowy	4 880,6	4 226,9	4 391,8	4 535,5	5 216,3	4 575,9	4 778,6	4 992,9	5 823,5
depozyty bieżące	9 003,0	9 861,2	9 872,5	9 304,8	11 478,1	11 018,7	10 473,2	10 386,5	12 800,6
depozyty terminowe	7 098,2	8 499,8	9 448,7	9 918,2	8 968,4	10 276,3	10 160,8	10 523,9	9 723,0